

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2020/21:UFöU4

Säkerhetspolitisk inriktning – Totalförsvaret 2021–2025

Sammanfattning

Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkanden om en svensk Natooption.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till regeringens bedömningar och ställningstaganden. Ett antal motionsyrkanden bereds förenklat.

I betänkandet finns 20 reservationer (S, M, SD, C, V, KD, L, MP). I en av reservationerna (S, V, MP) föreslås att riksdagen inte ska göra något tillkännagivande. I betänkandet finns också två särskilda yttranden (S, V, MP, SD).

Behandlade förslag

Proposition 2020/21:30 Totalförsvaret 2021–2025 avsnitt 5.

Tio yrkanden i följdmotioner.

Ett nittiotal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20 och 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Bakgrund	6
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden.....	7
Säkerhetspolitisk inriktning och försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten.....	7
Internationella militära insatser	17
Massförstörelsevapen	22
Motioner som bereds förenklat.....	27
Reservationer	28
1. Övergripande säkerhetspolitiska bedömningar, punkt 1 (M).....	28
2. Övergripande säkerhetspolitiska bedömningar, punkt 1 (SD)	30
3. Övergripande säkerhetspolitiska bedömningar, punkt 1 (V)	31
4. Övergripande säkerhetspolitiska bedömningar, punkt 1 (KD)	32
5. Säkerhetspolitiska samarbeten, punkt 2 (M).....	34
6. Säkerhetspolitiska samarbeten, punkt 2 (SD)	36
7. Säkerhetspolitiska samarbeten, punkt 2 (C, L)	37
8. Säkerhetspolitiska samarbeten, punkt 2 (V)	38
9. Säkerhetspolitiska samarbeten, punkt 2 (KD)	39
10. Medlemskap i Nato, punkt 3 (M, C, KD, L).....	40
11. Natoonption, punkt 4 (S, V, MP).....	41
12. Internationella militära insatser, punkt 5 (M)	42
13. Internationella militära insatser, punkt 5 (SD).....	43
14. Internationella militära insatser, punkt 5 (C)	44
15. Internationella militära insatser, punkt 5 (V).....	45
16. Internationella militära insatser, punkt 5 (KD)	47
17. Massförstörelsevapen, punkt 6 (M)	48
18. Massförstörelsevapen, punkt 6 (SD).....	49
19. Massförstörelsevapen, punkt 6 (V).....	50
20. Massförstörelsevapen, punkt 6 (KD).....	52
Särskilda yttranden	53
1. Natoonption, punkt 4 (S, V, MP).....	53
2. Natoonption, punkt 4 (SD)	53
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	54
Motioner väckta med anledning av proposition 2020/21:30	54
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20	55
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	58
<i>Bilaga 2</i>	
Motioner som bereds förenklat	65

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Övergripande säkerhetspolitiska bedömningar

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:219 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 1,
 2019/20:775 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 4,
 2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 13 och 17,
 2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 6,
 2020/21:170 av Yasmine Posio m.fl. (V) yrkandena 8 och 9,
 2020/21:2551 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 13,
 2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 17 och
 2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 1 och 6.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (V)

Reservation 4 (KD)

2. Säkerhetspolitiska samarbeten

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 3,
 2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 2–4,
 2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 20,
 2020/21:677 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 1–3,
 2020/21:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8,
 2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 2 och 3,
 2020/21:3743 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 8 och
 2020/21:3749 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 3.

Reservation 5 (M)

Reservation 6 (SD)

Reservation 7 (C, L)

Reservation 8 (V)

Reservation 9 (KD)

3. Medlemskap i Nato

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2740 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkandena 1 och 2,
 2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 25,
 2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 9,
 2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 9,
 2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 1,
 2020/21:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 9,
 2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 28,
 2020/21:2942 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 1,

2020/21:3240 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkandena 1 och 2,
 2020/21:3367 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 7,
 2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 7 och 8,
 2020/21:3747 av Pål Jonson m.fl. (M, KD) yrkande 2 och
 2020/21:3749 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 1.

Reservation 10 (M, C, KD, L)

4. Natooption

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om Natooption och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 2,
 2020/21:2942 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 2 och
 2020/21:3749 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 2.

Reservation 11 (S, V, MP)

5. Internationella militära insatser

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 9,
 2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,
 2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 12,
 2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 11,
 2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 12,
 2020/21:677 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,
 2020/21:877 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 5,
 2020/21:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 11,
 2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 22,
 2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 10 och
 2020/21:3743 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 21.

Reservation 12 (M)

Reservation 13 (SD)

Reservation 14 (C)

Reservation 15 (V)

Reservation 16 (KD)

6. Massförstörelsevapen

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 23,
 2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 8, 16–19 och 21,
 2020/21:671 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 3,
 2020/21:677 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 24,
 2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 8 och 26,
 2020/21:3204 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 15 och 18,
 2020/21:3444 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 7,
 2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 11 och

2020/21:3743 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 5, 7, 9 och 10.

Reservation 17 (M)

Reservation 18 (SD)

Reservation 19 (V)

Reservation 20 (KD)

7. Motioner som bereds förenklad

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 9 december 2020

På sammansatta utrikes- och försvarsutskottets vägnar

Pål Jonson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Pål Jonson (M), Kenneth G Forslund (S), Niklas Karlsson (S), Hans Wallmark (M), Björn Söder (SD), Annika Strandhäll (S), Kerstin Lundgren (C), Håkan Svenneling (V), Jan R Andersson (M), Roger Richthoff (SD), Paula Holmqvist (S), Lars Adaktusson (KD), Mattias Ottosson (S), Joar Forssell (L), Janine Alm Ericson (MP), Hans Rothenberg (M) och Sara Gille (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I proposition 2020/21:30 lägger regeringen fram förslag till riksdagens ställningstagande när det gäller försvarspolitikens inriktning för nästa försvarsbeslutsperiod 2021–2025. Propositionen behandlar även säkerhetspolitikens förutsättningar och inriktning för den aktuella perioden. Propositionen har i sin helhet remitterats till försvarsutskottet. Utrikes- och försvarsutskotten har därefter beslutat – med stöd av 7 kap. 7 § riksdagsordningen – att bereda propositionens avsnitt om säkerhetspolitik jämte tillhörande motioner i ett sammansatt utrikes- och försvarsutskott (UFöU). Försvarsutskottet har till det sammansatta utskottet överlämnat propositionens avsnitt 5 Säkerhetspolitiken, ett antal motionsyrkanden med anledning av propositionen och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2020. På motsvarande sätt har utrikesutskottet överlämnat ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2019 och 2020. En del av dessa motionsyrkanden bereds förenklat. En förteckning över vilka förslag som bereds av det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet återfinns i bilaga 1. Övriga delar av propositionen bereds av försvarsutskottet i betänkande 2020/21:FöU4.

Bakgrund

Regeringens överväganden i propositionen redovisas med utgångspunkt bl.a. i Försvarsberedningens säkerhets- och försvarspolitiska rapporter Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66) och Värnkraft – Inriktningen av säkerhetspolitiken och utformningen av det militära försvaret 2021–2025 (Ds 2019:8).

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionens avsnitt 5 redovisar regeringen sin bedömning av dels den säkerhetspolitiska utvecklingen, dels den långsiktiga inriktningen av försvars- och säkerhetspolitiken, inklusive de internationella försvarssamarbetena.

Utskottets överväganden

Säkerhetspolitisk inriktning och försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en svensk Natooption och tillkännager det för regeringen.

Jämför reservation 11 (S, V, MP) och särskilt yttrande 1 (S, V, MP) och 2 (SD).

Riksdagen avslår övriga motioner om säkerhetspolitisk inriktning och försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten med hänvisning till regeringens säkerhetspolitiska bedömningar i propositionen.

Jämför reservation 1 (M), 2 (SD), 3 (V), 4 (KD), 5 (M), 6 (SD), 7 (C, L), 8 (V), 9 (KD) och 10 (M, C, KD, L).

Propositionen

Regeringen anför att Sveriges säkerhetspolitik syftar till att garantera landets oberoende och självständighet, värna suveräniteten, Sveriges intressen och grundläggande värderingar samt säkerställa svensk handlingsfrihet inför politisk, militär eller annan påtryckning. Genom att bidra till en säkrare omvärld och ett stabilt närområde ökar Sveriges säkerhet.

Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger fast. Sverige är inte med i någon militär allians. Samtidigt bygger Sverige säkerhet tillsammans med andra. Den solidariska säkerhetspolitiken är grunden för den svenska försvars- och säkerhetspolitiken. Det är ett svenskt intresse att värna och stärka solidaritet och integration inom EU samt att upprätthålla ett fredligt, stabilt och förutsägbart närområde, förankrat i europeiska och euroatlantiska strukturer. Hot mot freden och vår säkerhet avvärjs bäst i gemenskap och samverkan med andra länder.

Vårt EU-medlemskap utgör den viktigaste plattformen för den unilaterala solidaritetsförklaringen och den solidariska säkerhetspolitiken. Den transatlantiska länken är avgörande för Europas säkerhet. Sverige har ett ansvar för att främja säkerheten i vår del av Europa. Tillsammans med andra stater och organisationer bidrar Sverige aktivt till att främja säkerheten i vårt närområde. Sverige ska ytterst, inom ramen för den solidariska säkerhetspolitiken, enskilt och tillsammans med andra stater och organisationer kunna försvara Sverige mot väpnat angrepp. Den svenska unilaterala solidaritetsförklaringen omfattar EU-medlemmar liksom Norden. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om

Sverige drabbas. Sverige ska därför kunna ge och ta emot civilt och militärt stöd.

Inom ramen för den svenska säkerhetspolitiken ska bi- och multilaterala försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten fortsätta att fördjupas enligt propositionen. De internationella försvarssamarbetena bidrar till att höja det nationella försvarets förmåga och förmågan att agera tillsammans med andra samt tjänar ett viktigt säkerhetspolitiskt syfte. Försvarssamarbetet med Finland intar en särställning, och fördjupas ytterligare. Samarbetet med Finland omfattar även planering och förberedelser för hävdandet av respektive lands territoriella integritet. Samarbeten med olika länder kring, eller med engagemang i, närområdet är av särskilt stor betydelse eftersom de bidrar till stabiliteten i närområdet. Sveriges internationella försvarssamarbeten och de nationella försvarsansträngningarna utgör de två ben på vilka den svenska försvarspolitikerna står.

Den svenska unilaterala solidaritetsförklaringen, den nordiska solidaritetsdeklarationen och de bilaterala och regionala försvarssamarbeten som Sverige ingår i omfattar inte några ömsesidigt bindande försvarsförpliktelser. Det nordiska samarbetet är ett komplement till de existerande samarbetena inom EU och med Nato.

Att Sverige kan ge och ta emot militärt och civilt stöd är avgörande för att skapa en reell möjlighet att agera tillsammans och samordnat i händelse av kris eller krig. Sverige bör så långt som möjligt utveckla gemensam operationsplanläggning med Finland samt samordna operationsplanering med Danmark, Norge, Storbritannien, USA och Nato. Det operativa trepartsförsvarssamarbetet mellan Finland, Norge och Sverige ska genomföras i enlighet med avsiktsförklaringen som ingicks i september 2020. Inom det civila försvaret avser regeringen att utveckla det internationella samarbetet särskilt med inriktning på försörjningsberedskap och räddningstjänst.

Motionerna

Moderaterna anför i partimotion 2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. yrkandena 2 och 3 att det regionala samarbetet mellan länderna i norra Europa bör fördjupas och att samarbetet mellan de nordeuropeiska länderna bör användas som bas för att integrera såväl likasinnade, exempelvis Storbritannien och Nederländerna, som stater i grannskapet vilka i dag står utanför EU och Nato. I yrkande 4 anför att försvars- och säkerhetspolitiken i Europa bör fördjupas. I yrkande 9 anför att fortsatta satsningar på Sveriges försvar bör göras och motionärerna påtalar behovet av ett svenskt Natomedlemskap för att kunna möta säkerhetsshotet från Ryssland. I partimotion 2020/21:3367 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 7 och kommittémotion 2020/21:3747 av Pål Jonson m.fl. (M, KD) yrkande 2 återkommer förslaget om ett svenskt Natomedlemskap. I kommittémotion 2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 1 påtalas den oroväckande säkerhetspolitiska utvecklingen i närområdet. Motionärerna gör bedömningen

att om det uppstår en militär kris eller konflikt i vårt närområde kommer Sverige med största säkerhet att dras in i den tillsammans med sina grannländer. I yrkandena 2–8 anføres behovet av ett fördjupat nordiskt försvarssamarbete bortom fredstid, Natos roll för Europas säkerhet, att Sveriges relation till Nato bör stärkas och att Sveriges utrikespolitiska linje ska inkludera ett svenskt Natomedlemskap.

Sverigedemokraterna anför i kommittémotion 2019/20:775 av Markus Wiechel m.fl. att Sverige aktivt bör visa sitt stöd för självständiga länder som Ryssland anser tillhöra dess intressesfär samt verka för att minska risken för att en sådan sfär utvidgas i Sveriges närhet. I kommittémotion 2020/21:2551 av Mats Nordberg m.fl. (SD) anføres att Sverige även i fortsättningen ska bidra kraftfullt till FN:s arbete för fred och säkerhet. I kommittémotion 2019/20:750 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 3 anføres att Sverige ska stå utanför Nato och andra stormakters militärallianser. Detta återkommer i kommittémotion 2020/21:677 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 3. I motionens yrkande 1 och 2 föreslås att Sverige ska ingå ett defensivt försvarsförbund med Finland och att det nordiska samarbetet inom Nordefco ska utvecklas och fördjupas.

Centerpartiet och Liberalerna anför i kommittémotion 2020/21:3749 av Kerstin Lundgren m.fl. yrkandena 1 och 2 att den solidariska säkerhetspolitiken, som är grunden för den svenska försvars- och säkerhetspolitiken, måste tydliggöras och bli förutsägbar för att på allvar bli krigsavhållande och avvärja hot mot vår säkerhet. Sverige är förvisso i dag inte medlem i någon militär allians men bör söka medlemskap i Nato, i likhet med våra likasinnade och demokratiska samarbetsländer. Motionärerna delar således inte regeringens säkerhetspolitiska bedömning att den svenska säkerhetspolitiska linjen ska ligga fast. Sverige bör, likt Finland, anta en Natooption så att det svensk-finska samarbetet kan utvecklas till sin fulla potential. Motionärerna anser också att regeringen ska bedriva gemensam operationsplanering med fler länder än Finland.

Centerpartiet understryker i kommittémotionerna 2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. yrkande 1 och 2020/21:2942 av Kerstin Lundgren m.fl. yrkande 1 behovet av att utveckla och fördjupa Sveriges försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten och föreslår att Sverige ska söka medlemskap i Nato. I yrkande 2 i motionerna föreslås att Sverige likt Finland ska anta en Natooption så att det bilaterala svensk-finska samarbetet kan utvecklas till sin fulla potential.

Vänsterpartiet anför i kommittémotion 2019/20:219 av Håkan Svenneling m.fl. yrkande 1 att regeringen konsekvent bör ta itu med de klimat- och miljörelaterade förändringarnas koppling till säkerhetspolitiken. I kommittémotion 2020/21:170 av Yasmine Posio m.fl. (V) yrkandena 8 och 9 anføres att Sverige i högre utsträckning bör prioritera arbetet med att förebygga väpnade konflikter. För att konkretisera arbetet bör regeringen upprätta en heltäckande handlingsplan för ändamålet samt återkomma med ett förslag på hur arbetet ska organiseras på ett mer effektivt sätt. I kommittémotion

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 20 anförs att värdlandsavtalet med Nato bör rivas upp. I kommittémotion 2020/21:3743 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 8 anförs att Sverige inte bör delta i vare sig Europeiska försvarsfonden eller Europeiska fredsfaciliteten. Sverige ska inte heller delta i Natoleda övningar då dessa urholkar den svenska militära alliansfriheten. Natoleda övningar som äger rum på svensk mark, i vårt luftrum och på vårt territorialvatten ska upphöra, och Nato ska inte tillåtas öva eller testa vapensystem inom Sveriges gränser. I yrkande 5 anförs att Sverige i sina bilaterala kontakter ska verka för att USA återansluter sig till Open Skies-avtalet.

Liberalerna anför i kommittémotionerna 2019/20:2740 av Fredrik Malm m.fl. yrkandena 1 och 2 och 2020/21:3240 av Fredrik Malm m.fl. yrkandena 1 och 2 att Sverige skyndsamt bör ansöka om medlemskap i Nato och att Sverige som medlem ska verka för att ett demokratikrav införs i organisationen.

Kristdemokraterna anför i kommittémotion 2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. yrkande 17 att Sverige bör verka för att vetorätten i säkerhetsrådet begränsas. I yrkandena 13 och 25 anförs att Sverige ska bidra till att stärka den transatlantiska länken, fördjupa Sveriges samarbete med Nato och verka för en svensk anslutning till försvarsalliansen. Detta återkommer i kommittémotionerna 2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 6 och 9, 2020/21:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 9 samt 2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 17 och 28. I den sistnämnda motionens yrkande 8 anförs att regeringen bör verka för att EU utvecklar försvarskompetens inom asymmetrisk krigföring. Betydelsen av europeiskt försvarssamarbete understryks också i kommittémotion 2019/20:2775 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 8.

Utskottets ställningstagande

I detta avsnitt behandlar utskottet först övergripande frågor om Sveriges säkerhetspolitiska inriktning och övergår senare till en mer detaljerad diskussion om vissa försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten med länder och organisationer utifrån de förslag som framförs i motionerna.

Utskottet delar regeringens bedömning att det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i Europa har försämrats över tid. Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas. Det kan inte heller uteslutas att militära maktmedel eller hot om sådana kan komma att användas mot Sverige. Sverige blir oundvikligen påverkat om en säkerhetspolitisk kris eller väpnad konflikt uppstår i vårt närområde. Sverige och vårt närområde ingår i en militärgeografisk helhet. Ett operationsområde kan omfatta stora delar av norra Europa och angränsande havsområden. Vid en eventuell större konflikt kan det inte uteslutas att även Sverige angrips. Syftet med ett sådant angrepp skulle kunna vara att besätta en del av svenskt territorium för egna militära ändamål och neka annan part tillgång till svenskt territorium.

Militärgeografiskt viktiga områden kan besättas för gruppering av långräckviddiga bekämpningssystem. Områden kan också besättas för att förhindra motåtgärder från tredje part och för att bryta vår motståndskraft. Sveriges säkerhetspolitiska läge påverkas också av hybridhot, cyberattacker och gränsöverskridande terrorism samt klimatförändringarnas effekter på fred och säkerhet. Utskottet delar mot denna bakgrund regeringens bedömning att totalförsvarets förmåga behöver fortsätta att stärkas. Sveriges bilaterala och multilaterala försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten bör fördjupas.

Utskottet delar vidare regeringens uppfattning att omvärldsutvecklingen ställer krav på en aktiv, bred och ansvarsfull utrikes- och säkerhetspolitik. Vidare krävs att försvarspolitiken fortsätter att utvecklas utifrån två pelare: ett stärkt totalförsvär och fördjupade bi- och multilaterala försvarssamarbeten.

Utskottet anser liksom regeringen att Sveriges säkerhetspolitiska linje bör ligga fast. Sverige är inte med i någon militär allians. Samtidigt bygger Sverige säkerhet tillsammans med andra. Den solidariska säkerhetspolitiken är grunden för den svenska försvars- och säkerhetspolitiken. Det är ett svenskt intresse att värna och stärka solidaritet och integration inom EU samt att upprätthålla ett fredligt, stabilt och förutsägbart närområde, förankrat i europeiska och euroatlantiska strukturer. Hot mot freden och vår säkerhet avvärjs bäst i gemenskap och samverkan med andra länder. Vårt EU-medlemskap utgör den viktigaste plattformen för den unilaterala solidaritetsförklaringen och den solidariska säkerhetspolitiken. Den transatlantiska länken är avgörande för Europas säkerhet. Sverige har ett ansvar för att främja säkerheten i vår del av Europa. Tillsammans med andra stater och organisationer bidrar Sverige aktivt till att främja säkerheten i vårt närområde. Sverige ska ytterst, inom ramen för den solidariska säkerhetspolitiken, enskilt och tillsammans med andra stater och organisationer kunna försvara Sverige mot väpnat angrepp.

Den svenska unilaterala solidaritetsförklaringen omfattar EU-medlemmar liksom Norden. Sverige ska inte förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Sverige ska därför kunna ge och ta emot civilt och militärt stöd. Inom ramen för den svenska säkerhetspolitiken, ska bi- och multilaterala försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten fortsätta att fördjupas. De internationella försvarssamarbetena bidrar till att höja det nationella försvarets förmåga och förmågan att agera tillsammans med andra samt tjänar ett viktigt säkerhetspolitiskt syfte.

Den svenska unilaterala solidaritetsförklaringen, den nordiska solidaritetsdeklarationen och de bilaterala och regionala försvarssamarbeten som Sverige ingår i omfattar inte några ömsesidigt bindande försvarsförpliktelser. Det nordiska samarbetet är ett komplement till de existerande samarbetena inom EU och med Nato. Att Sverige kan ge och ta emot militärt och civilt stöd är avgörande för att skapa en reell möjlighet att agera tillsammans och samordnat i händelse av kris eller krig. Sverige bör så

långt som möjligt utveckla gemensam operationsplanläggning med Finland samt samordna operationsplanering med Danmark, Norge, Storbritannien, USA och Nato. Det operativa trepartsförsvarsarbetet mellan Finland, Norge och Sverige ska genomföras i enlighet med avsiktsförklaringen som ingicks i september 2020.

Utskottet delar regeringens uppfattning att EU är Sveriges viktigaste utrikes- och säkerhetspolitiska plattform. Sveriges EU-medlemskap utgör grunden för den unilaterala solidaritetsförklaringen och den solidariska säkerhetspolitiken. I ljuset av omvärldsutvecklingen är det av vikt för Sverige att sammanhållningen, samarbetet, solidariteten och integrationen inom EU värnas och stärks.

Utskottet vill också understryka FN:s centrala roll i den multilaterala regelbaserade världsordningen. De principer och regler för mellanstatligt samarbete som anges i FN-stadgan utgör grunden för det globala kollektiva säkerhetssystemet och det är angeläget att slå vakt om dessa. Sverige har en lång tradition av stöd till FN och bör fortsätta att vara aktivt inom FN:s samtliga områden som fred och säkerhet, utvecklingsarbete och mänskliga rättigheter. FN:s säkerhetsråd har av medlemsstaterna fått huvudansvaret för att upprätthålla internationell fred och säkerhet. Utskottet utgår från att regeringen verkar för att effektivisera FN:s arbete. Det gäller även säkerhetsrådet, där vetorätten för rådets permanenta medlemmar skapar utmaningar för FN att agera i enlighet med sitt uppdrag.

Utskottet vill också betona vikten av fortsatt starkt svenskt engagemang för konflikthantering och förebyggande fredsarbete. Insatser för att förebygga, dämpa och lösa väpnade konflikter bidrar också till att lägga grunden för andra viktiga mål, såsom fattigdomsbekämpning, demokrati och mänskliga rättigheter. Utskottet konstaterar att utgångspunkten för Sveriges politik för global utveckling (PGU) är ett gemensamt ansvar för att hantera globala utmaningar som hindrar en rättvis och hållbar utveckling, inklusive frågor som rör konflikter och sviktande stater. Ett konfliktförebyggande perspektiv – i enlighet med PGU – ska finnas med i arbetet med att fastställa målsättningar och utvärdera verksamheten inom samtliga politikområden.

Utskottet noterar att regeringen i propositionen understryker att totalförsvaret tillsammans med politiska, diplomatiska och ekonomiska medel ska verka avhållande för den som skulle vilja angripa Sverige eller utöva påtryckningar med militära maktmedel. Totalförsvaret ska därför ha en sådan styrka, sammansättning, ledning, beredskap och uthållighet att det kan verka krigsavhållande och därmed förebyggande och fredsbevarande.

En stark transatlantisk länk är enligt utskottet avgörande för Europas och Sveriges säkerhet. I den övergripande bilaterala relationen mellan Sverige och USA har försvarsrelaterade frågor en viktig roll. Båda sidor har i hög utsträckning en liknande syn på utmaningar för säkerhetssituationen i Östersjöområdet samt åtgärder för att hantera dessa. Det är av utomordentlig vikt att Sverige upprätthåller och ytterligare fördjupar den bilaterala relationen med USA. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att Nato är en central

aktör för europeisk säkerhet och integration samt för internationell krishantering. Nato upprätthåller kollektivt säkerhetsgarantierna inom alliansen. Nato utgör det viktigaste forumet för en bred säkerhetspolitisk dialog mellan USA och Europa.

Nedan följer en beskrivning av utskottets syn på ett antal samarbeten med länder och organisationer som tas upp i motionerna.

EU

Utskottet konstaterar, liksom regeringen, att det under innevarande försvarsbeslutsperiod har skett en snabb utveckling av EU:s säkerhets- och försvarspolitiska samarbete. EU:s permanenta strukturerade samarbete (Pesco) upprättades i december 2017 och innebär ett rättsligt ramverk för samarbete på försvarsområdet, med sin grund i Lissabonfördraget och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Riksdagen godkände Sveriges deltagande i Pesco hösten 2017 (prop. 2017/18:44, bet. 2017/18:UF6U3, rskr. 2017/18:94). Förutom Sverige deltar ytterligare 24 av EU:s 27 medlemsstater i Pesco. Dessa stater har enats om att på frivillig basis upprätta och delta i gemensamma projekt. Därtill har staterna gjort ett antal bindande åtaganden för att förbättra de deltagande staternas militära förmågor. Åtaganden inom Pesco ska genomföras över tid och staterna ska årligen redogöra för arbetet med att leva upp till dessa i en s.k. nationell genomförandeplan.

Under 2017 presenterade EU-kommissionen den europeiska försvarsfonden som ska stödja forskning och utveckling på försvarsområdet. Ytterligare ett försvarsinitiativ som upprättats är den samordnade årliga försvarsöversikten, vilken är en sammanställning av information om medlemsstaternas försvarsansträngningar. År 2017 inrättades även militär planerings- och ledningskapacitet i syfte att förbättra möjligheterna att på strategisk nivå planera och leda EU:s militära tränings- och utbildningsinsatser samt att bidra till ökad civil-militär samverkan.

Utskottet noterar att arbetet med en ny struktur för finansiering av säkerhetsinstrument som ligger utanför EU:s budget, den europeiska fredsfaciliteten, pågår. EU har under senare år även intensifierat sitt arbete med militär rörlighet. Den nya kommissionen har också upprättat ett generaldirektorat för försvarsindustri- och rymdfrågor.

Att stärka EU:s handlingsförmåga som säkerhetspolitisk aktör och därmed unionens förmåga att ta ansvar för sin egen säkerhet och säkerheten i dess grannskap är enligt utskottets uppfattning avgörande. Ingen europeisk stat kan på egen hand möta alla dagens allvarliga och komplexa säkerhetspolitiska utmaningar eller få genomslag som global aktör. Dessutom behöver trovärdigheten i artikel 42.7 i Lissabonfördraget säkerställas. Samarbetet bör utformas så att det europeiska och det transatlantiska samarbetet kan bli ömsesidigt förstärkande. Utskottet anser liksom regeringen att den samlade europeiska försvarsförmågan, liksom EU:s förmåga att agera, bör stärkas.

Sverige bör aktivt påverka utvecklingen på säkerhets- och försvarsområdet inom EU samtidigt som vi värnar svenska intressen.

I ljuset av omvärldsutvecklingen är det av vikt för Sverige att sammanhållningen, samarbetet, solidariteten och integrationen inom EU värnas och stärks. Det är också väsentligt att samarbetet utformas så att det europeiska och det transatlantiska samarbetet är ömsesidigt förstärkande och undviker duplicering. Det svenska ordförandeskapet i EU 2023 är en viktig plattform för att driva frågor av strategisk vikt för Sverige. Utskottet förutsätter att regeringen på lämpligt sätt håller riksdagen informerad om dessa aspekter av förberedelserna för ordförandeskapet.

Nato

Utskottet konstaterar att Sverige har ett välutvecklat samarbete med Nato. År 2014 fick Sverige, Finland, Jordanien, Australien och Georgien status som partner inom det fördjupade partnerskapet, Enhanced Opportunities Partner (EOP), vilket 2017 förlängdes med tre år. Utskottet delar regeringens bedömning att Sverige ska fortsätta att verka för att ha EOP-status.

Sedan 2014 har samarbetet med Nato fördjupats med fokus på politisk dialog, utbildning och övningar samt informationsutbyte. Särskilt betydelsefull är den dialog om säkerheten i närområdet som Sverige och Finland för med Nato, där möten hålls regelbundet både på politisk nivå och på tjänstemannanivå. Rutinerna för Sveriges dialog och samverkan med Nato, inklusive i ett regionalt krisscenario, utvecklas kontinuerligt på basis av bl.a. erfarenheter från övningsverksamhet. Utskottet anser att samarbetet med Nato är centralt för att utveckla Försvarsmaktens förmåga, såväl till nationellt försvar som till att genomföra insatser i och utanför närområdet.

Svenskt deltagande i Natoövningar visar att Sverige tar ansvar för säkerheten i närområdet och bidrar till att öka Försvarsmaktens krigsduglighet. Partnerskapsmålen är ett viktigt verktyg för hur Sverige utvecklar sin militära förmåga och interoperabilitet för militära insatser inom ramen för såväl Nato som andra organisationer samt med enskilda länder såsom Finland och USA. Utskottet noterar att en övning ägde rum i Sverige i november 2020 med besök av specialstyrkor från Nato och USA.

Natos erfarenheter av att säkerställa samhällsviktiga funktioner är värdefulla för arbetet med det civila försvaret. Detta exemplifieras genom arbetet med Natos sju civila grundläggande förmågor (Baseline requirements for national resilience) som utgör en central utgångspunkt i det nationella arbetet.

Sedan 2016 gäller ett samförståndsavtal mellan Nato och Sverige om världlandsstöd som godkändes av riksdagen våren 2016 (prop. 2015/16:152, bet. 2015/16:UFöU4, rskr. 2015/16:257). Med begreppet världlandsstöd menas de praktiska förberedelser som krävs för att ett utländskt förband ska kunna verka på svenskt territorium. Det handlar om att Sverige, som världland, ska kunna lämna effektivt stöd till utländska aktörer när de, efter inbjudan från

Sverige, befinner sig på svenskt territorium. Världlandsstöd förutsätter olika former av avtal som reglerar relationen mellan de aktuella aktörerna vid en situation då stöd lämnas. Förberedelserna kan effektiviseras genom att generella samförståndsavtal, dvs. övergripande ramavtal, ingås i förväg i stället för att fullständiga avtal behöver träffas för varje enskild aktivitet, t.ex. en övning. Världlandsstödsavtalet med Nato är ett sådant övergripande avtal där bl.a. juridiska och finansiella aspekter av att ge och ta emot världlandsstöd regleras. Avtalet innehåller grundläggande principer och procedurer för världlandsstöd. Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet underströk i samband med beredningen av ärendet att världlandsavtalet inte innehåller några försvarsförpliktelser eller andra typer av säkerhetspolitiska garantier. Det påverkar inte heller den militära alliansfriheten.

Nordefco

Utskottet konstaterar att mot bakgrund av det försämrade säkerhetspolitiska läget i norra Europa har såväl den säkerhetspolitiska dialogen som koordineringen inom det nordiska försvarssamarbetet (Nordefco) intensifierats under senare år. Bland de projekt som konkretiserats kan nämnas avtalet om samarbete avseende luftlägesutbyte (Norecas) där ett samförståndsavtal finns om utbyte av luftlägesinformation i fredstid.

Inom ramen för Nordefco finns också ett samförståndsavtal om förenklad tillträde (easy access), vilket innefattar övningar och utbildningsverksamhet, transiteringar och besök av militära förband. I den vision för Nordefco-samarbetet 2025 som antogs 2019 anges att staterna ska förbättra sin försvarsförmåga och sitt samarbete i fred, kris och konflikt. I de mål som ska ha uppnåtts till 2025 ingår att minimera begränsningarna av militär rörlighet inom och mellan de nordiska länderna, skapa förutsättningar för ett ökat utbyte av lägesinformation i fred, kris och konflikt samt stärka Nordefco som en plattform för kriskonsultationer mellan ländernas försvarsdepartement.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är av stor betydelse att det nordiska försvarssamarbetet utvecklas till att omfatta samarbete i fred, kris och konflikt inom överenskomna områden. En sådan utvidgning av samarbetet har ett säkerhetspolitiskt värde samtidigt som det bidrar till effektivare resursanvändning och ökad operativ förmåga. Det fördjupade operativa försvarssamarbetet mellan Finland, Norge och Sverige är en konkretisering av Nordefcovisionens centrala målsättning. Nordefco kan även utgöra ett ramverk för konsultationer om bilaterala samarbeten och trepartssamarbeten mellan de nordiska länderna.

Finland

Det framgår av propositionen att samarbetet med Finland är det mest långtgående av Sveriges försvarssamarbeten och i det avseendet intar en särställning. I enlighet med det samförståndsavtal om bilateralt försvarssamarbete som undertecknades 2018 omfattar samarbetet aktiviteter i fred, kris och krig.

Regeringen avser enligt propositionen att i enlighet med samförståndsavtalet fortsätta att fördjupa samarbetet med Finland under kommande inriktningsperiod. Att möjliggöra gemensamt operativt agerande i fred, kris och krig är en central målsättning för samarbetet. Regeringen avser att tillsammans med Finland och berörda myndigheter fortsätta arbetet med att klarlägga de former och de regleringar som krävs i fråga om militärt operativt samarbete, bl.a. inom ramen för territoriell övervakning och hävdande av territoriell integritet. Att möjliggöra gemensamt militärt agerande på respektive lands territorium är en viktig del i detta.

För att ytterligare stärka och effektivisera samarbetet med Finland godkände riksdagen den 8 september 2020 en ny lag om det operativa försvarssamarbetet med Finland (prop. 2019/20:110, bet. 2019/20:UFöU5, rskr. 2020/21:3). Den nya lagen och lagändringarna trädde i kraft den 15 oktober 2020. Det framgår av propositionen att regeringen, efter hand som den utökade krigsorganisationen etableras, avser att se över möjligheterna att förbereda vissa svenska markförband för att kunna verka i Finland vid kris, krigsfara eller krig, om båda parter finner det lämpligt. Utskottet noterar att frågan om ett svensk-finskt försvarsförbund lyftes fram under det s.k. Hanatinget, ett diskussionsforum om säkerhets- och försvarspolitiska frågor som omväxlande arrangeras av Sverige och Finland.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att samarbetet mellan svenska och finska förband bör fortsätta att utvecklas med ambitionen att öka graden av samordning mellan enheter och ömsesidigt personalutbyte för att öka förståelsen för arbetssätt och doktriner. Detta kan bl.a. innefatta utveckling av sammansatta svensk-finska militära enheter och funktioner, vilka ska kunna lösa gemensamma uppgifter. Utskottet ser, liksom regeringen, även potential till ett finsk-svenskt samarbete på områden av betydelse för hybridhot, bl.a. inom ramen för samarbetet med det Helsingforsbaserade hybridcentret.

Det framgår av avsnitt 4.2 Utvecklingen i Sveriges närområde i Försvarsberedningens rapport Värnkraft (Ds 2019:8) att Finland har uttalat en Natooption som innebär att landet upprätthåller möjligheten att söka medlemskap i Nato och noggrant ger akt på förändringar i sin säkerhetspolitiska miljö. När försvarsförmågan utvecklas beaktar Finland försvarssamarbetets möjligheter och internationella kompatibilitet. Finland försäkrar sig om att inga praktiska hinder ska uppstå vid en eventuell anslutning till Nato.

Propositionen refererar också till den Natooption Finland uttalat i avsnitt 5.1.2 Utvecklingen i Sveriges närområde. Där konstateras att samtidigt som Finland stärker sitt nationella försvar intensifieras internationella försvarssamarbeten. EU utgör det viktigaste säkerhetspolitiska samarbetet för Finland, och landet är en av de främsta förespråkarna för ett fördjupat försvarspolitiskt samarbete inom unionen. I officiella dokument markerar Finland möjligheten att ansöka om medlemskap i Nato, den s.k. Natooptionen. Ett välfungerande partnerskap med Nato tillmäts därför stor vikt liksom internationell samverkansförmåga.

Utskottet anser att Sverige, i likhet med Finland, bör uttala en tydlig Natooption i sin säkerhetspolitiska linje. Denna option innebär att Sverige upprätthåller möjligheten att söka medlemskap i Nato och noggrant ger akt på förändringar i den internationella säkerhetspolitiska miljön. Ett väl fungerande partnerskap med Nato och en hög grad av militär samverkansförmåga är därför av stor vikt.

Utskottet anser vidare att Sverige, liksom Finland, bör försäkra sig om att inga praktiska hinder ska uppstå vid en eventuell anslutning till Nato. När försvarsförmågan utvecklas bör Sverige beakta försvarssamarbetets möjligheter och internationella kompatibilitet.

En svensk Natooption skulle enligt utskottets uppfattning bidra till att stärka – inte försvaga – Finlands option. Genom stärkt gemensam säkerhet med Finland höjer vi trösklarna för en angripare. Vad utskottet här anfört om en Natooption bör riksdagen ge regeringen till känna med bifall till motionerna 2019/20:3261 yrkande 2, 2020/21:2942 yrkande 2 och 2020/21:3749 yrkande 2.

Utskottet avstyrker motionerna 2019/20:219 yrkande 1, 2019/20:750 yrkande 3, 2019/20:775 yrkande 4, 2019/20:2740 yrkandena 1 och 2, 2019/20:2818 yrkandena 13, 17 och 25, 2019/20:2819 yrkandena 6 och 9, 2019/20:2830 yrkande 9, 2019/20: yrkande 1, 2020/21:170 yrkandena 8 och 9, 2020/21:597 yrkande 20, 2020/21:677 yrkandena 1–3, 2020/21:2551 yrkande 13, 2020/21:2776 yrkande 17 och 28, 2020/21:3445 yrkandena 1–3 och 6–8, 2019/20:2830 yrkandena 2–4, 2020/21:2775 yrkandena 8 och 9, 2020/21:2942 yrkandena 1 och 2, 2020/21:3240 yrkandena 1 och 2, 2019/20:3261 yrkande 2, 2020/21:3367 yrkande 7, 2020/21:3743 yrkande 8, 2020/21:3747, yrkande 2 och 2020/21:3749 yrkandena 1–3.

Internationella militära insatser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om internationella militära insatser med hänvisning till regeringens bedömningar i propositionen och pågående arbete.

Jämför reservation 12 (M), 13 (SD), 14 (C), 15 (V) och 16 (KD).

Propositionen

Regeringen anser att Sveriges aktiva engagemang och deltagande i internationella militära insatser, inom ramen för internationella organisationer och i andra koalitioner, bör fortsätta. Därigenom bidrar Sverige till att värna en regelbaserad världsordning med FN-stadgan som grund. Deltagande i internationella militära insatser utgör en del av den solidariska säkerhetspolitiken och stärker Sveriges bi- och multilaterala försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten. Därtill stärks Sveriges nationella säkerhet

genom den verksamhet som bedrivs i insatsområdena. Sverige bör prioritera deltagande utifrån en samlad ansats.

Sverige deltar i dag i insatser inom både EU:s, FN:s och Natos ram samt i andra format och koalitioner. Sveriges engagemang i internationella militära insatser bör ses som en integrerad del av utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken. Prioriteringar bör utgå från denna samlade ansats. Samarbete med aktörer och partner som aktivt kan bidra till säkerheten i Sveriges närområde är en central faktor att väga in.

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 10 anför att det bör göras en bred analys av svenska internationella insatser, bl.a. utifrån hur Sveriges nationella intressen kan gynnas av deltagande i en insats och hur det påverkar det svenska försvaret.

Sverigedemokraterna anför i kommittémotionerna 2020/21:677 yrkandena 4 och 5, 2019/20:750 yrkandena 4 och 5, båda av Björn Söder m.fl., och motionerna 2020/21:877 yrkande 5 och 2019/20:671 yrkande 9, båda av Roger Richthoff m.fl., att Sverige efter förmåga aktivt ska kunna delta i insatser inom ramen för FN och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Internationella insatser där Sverige deltar ska åtnjuta tydliga mandat från FN:s säkerhetsråd.

Centerpartiet anför i kommittémotion 2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. yrkande 12 vikten av fortsatt internationellt ansvarstagande genom svenskt deltagande i internationella militära och civila insatser för att bidra till fred, långsiktig utveckling, demokrati och mänskliga rättigheter.

Vänsterpartiet anför i kommittémotion 2020/21:3743 av Hanna Gunnarsson m.fl. yrkande 21 att Sverige bör verka för att alla samarbetsländer vid internationella insatser ska ha en handlingsplan för att genomföra FN:s resolution 1325.

Kristdemokraterna anför i kommittémotion 2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. yrkande 2 att Sverige ska bidra till både etablerade och nya insatser inom fredsfrämjande, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet inom Nato, EU, FN och OSSE. Enligt yrkande 12 ska en långsiktig färdplan ingå i framtida EU-ledda militära interventioner. Synpunkterna återkommer i kommittémotionerna 2019/20:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 11, 2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 11 och 2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 2. I motionens yrkande 22 anför att Sverige i FN ska fortsätta att verka för att FN:s resolution 1325 med kraft aktualiseras för att se till att kvinnor får inflytande i fredsarbete och det planeringsarbete som görs efter ett fredsavtal.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om det övergripande syftet med deltagande i internationella militära insatser. Sveriges deltagande i insatserna bidrar till att värna och främja övergripande säkerhetspolitiska intressen såsom ökat multilateralt samarbete och en regelbaserad världsordning med FN-stadgan som grund. Det övergripande utrikes- och säkerhetspolitiska syftet med Sveriges medverkan i internationella militära insatser är att bidra till fred och säkerhet, att förebygga konflikter och skapa förutsättningar för att bygga hållbar fred och hållbar fattigdomsbekämpning. Deltagandet utgör en integrerad del av den solidariska säkerhetspolitiken. Frågan har behandlats i betänkandet om Sveriges samlade politik för internationell militär och civil krishantering (skr. 2016/17:196, bet. 2017/18:UU8). Där framhålls att Sveriges deltagande i internationell krishantering bl.a. bidrar till att upprätthålla och stärka den regelbaserade världsordningen. För att bygga säkerhet behöver vi använda hela bredden av våra säkerhetspolitiska instrument som diplomati, medling, konfliktförebyggande och förtroendeskapande åtgärder samt nationell civil, polisiär och militär förmåga.

Utgångspunkten för Sveriges engagemang är att säkerhet byggs bäst i samverkan och i partnerskap med andra. I en tid av allt fler gränsöverskridande hot och nära samband mellan inre och yttre säkerhet är detta än viktigare. Sveriges deltagande i fredsfrämjande insatser är också viktigt för vår nationella säkerhet och för vår försvarsförmåga. Det är därmed viktigt för Sverige att vara en solidarisk, trovärdig och ansvarstagande partner i internationella krishanteringsinsatser som bygger säkerhet tillsammans med andra. Mot den bakgrunden delar utskottet regeringens uppfattning att Sveriges aktiva engagemang och deltagande i internationella militära insatser, inom ramen för internationella organisationer och i andra koalitioner bör fortsätta. Sveriges engagemang i internationella militära insatser bör ses som en integrerad del av utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken. Prioriteringar bör utgå från denna samlade ansats. Samarbete med aktörer och partner som aktivt kan bidra till säkerheten i Sveriges närområde är en central faktor att väga in.

Enligt 15 kap. 16 § regeringsformen får en svensk väpnad styrka sändas till ett annat land om riksdagen medger det, om det medges i en lag som anger förutsättningarna för åtgärden eller om skyldigheten att vidta åtgärden följer av en internationell överenskommelse eller en förpliktelse som har godkänts av riksdagen. Utskottet vill understryka att denna demokratiska förankring är väsentlig för att uppnå ett starkt folkligt stöd för insatserna. Att riksdagen ger regeringen ett bemyndigande att sända svenska trupper på uppdrag utomlands är ett beslut som innebär ett betydande ansvar. Som tragiska erfarenheter visar kan man inte utesluta förluster av människoliv i samband med fredsfrämjande uppdrag och krishanteringsinsatser.

Utskottet står fast vid sitt tidigare ställningstagande i fråga om folkrättslig grund för svenskt deltagande i fredsfrämjande insatser (prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:UF6U5). Utskottet anförde då att huvudlinjen är att svenskt

deltagande i fredsfrämjande insatser ska ha ett mandat från säkerhetsrådet. Detta gäller i synnerhet för fredsframtvingande insatser i enlighet med FN-stadgans kapitel VII. Då ska säkerhetsrådets mandat alltid sökas. Också när det gäller fredsbevarande insatser i enlighet med FN-stadgans kapitel VI eftersträvas ett tydligt stöd från säkerhetsrådet. Samtidigt medger folkrätten enbart att sådana insatser görs med den mottagande statens och övriga relevanta parter samtycke.

Utskottet konstaterar att den stora utmaningen uppstår i de exceptionella lägen när säkerhetsrådet inte förmår att förhindra folkmord, brott mot mänskligheten, krigsförbrytelser, etnisk rensning eller andra omfattande övergrepp, inklusive systematiska våldtäkter av kvinnor och utnyttjande eller exploatering av barn i väpnade konflikter. FN-toppmötet i september 2005 slog fast att det internationella samfundet har ett gemensamt ansvar för att förhindra grova övergrepp, folkmord och etnisk rensning. Sverige var en av de drivande krafterna bakom denna principöverenskommelse om skyldigheten att skydda (responsibility to protect). Det är ett viktigt steg i utvecklingen av det internationella normsystemet. I akuta situationer när säkerhetsrådet inte axlar sitt ansvar måste Sverige efter en noggrann bedömning överväga vad som ändå kan göras för att mildra mänskligt lidande. En sådan bedömning måste alltid göras med utgångspunkt i den enskilda aktuella situationen och beakta folkrättsliga, politiska och humanitära aspekter.

Utskottet vill också, liksom tidigare, understryka att skydd av och respekt för folkrätten, inklusive de mänskliga rättigheterna och den internationella humanitära rätten, är centralt. Detta bör genomsyra agerandet i alla faser av planeringen och genomförandet av en insats.

Sverige har, som framgår av utskottets ställningstagande om säkerhetspolitiska samarbeten, ett intresse av att stärka EU:s handlingsförmåga som säkerhetspolitisk aktör. Unionen har en bred verktygslåda inklusive både civil och militär krishantering, utvecklingssamarbete och sanktioner. Det finns ett politiskt värde för Sverige att agera tillsammans med andra europeiska länder inom ramen för EU bl.a. för att stärka EU:s sammanhållning. EU:s militära och civila krishanteringsinsatser är ett konkret uttryck för unionens vilja och förmåga att bidra till fred och säkerhet.

Utskottet delar regeringens uppfattning att samarbetet med Nato är centralt för Försvarsmaktens interoperabilitet och samverkansförmåga. Ett utvecklat samarbete med Nato är av betydelse för Sveriges förmåga att bidra till multinationella insatser under ledning eller på uppdrag av EU, FN och Nato, då Natos militära standard i stor utsträckning blivit internationellt normgivande.

FN kan i vissa situationer vara den enda organisationen som har möjlighet att verka i ett insatsområde. FN:s insatser är ett viktigt instrument som bidrar till att lotsa länder från konflikt till hållbar fred. Utskottet konstaterar liksom regeringen att när insatsen görs i en mycket krävande konfliktmiljö med asymmetriska hot, som i Mali där FN-insatsen Minusma verkar, finns det ett

särskilt behov av kvalificerade bidrag. Det svenska bidraget är ett exempel på detta.

I vissa fall kan tillfälliga koalitioner av länder organisera en militär insats. Det kan exempelvis vara när internationella organisationers förutsättningar att verka i ett insatsområde är politiskt eller operativt begränsade. Möjligheten att samordna svenska truppbidrag med andra länder bör vara vägledande, företrädesvis med länder och organisationer som är viktiga för säkerheten i närområdet. Utskottet noterar att det framgår av inriktningsdokumentet för Nordefco, Vision 2025, att de nordiska länderna strävar efter att öka förmågan till koordinering vid deltagande i internationella insatser och ett ökat engagemang i kapacitetsbyggande verksamhet.

Det framgår av propositionen att Försvarsmakten anser att myndighetens deltagande i internationella insatser så långt som möjligt bör kraftsamlas geografiskt och begränsas i tid. Detta möjliggör synergier och minskar risken för utmattning i begränsade och kvalificerade förmågor. Utskottet delar liksom regeringen i princip denna bedömning men konstaterar samtidigt att behovet av deltagande i olika internationella insatser skiftar över tid, vilket ställer krav på flexibilitet.

Riksdagen har vid ett antal tillfällen genom tillkännagivanden understrukit vikten av att utvärdera internationella militära insatser mot uppföljningsbara mål. Utskottet noterar att även Försvarsberedningen anser att resultaten av internationella insatser, såväl i insatsområdet som för Försvarsmakten, bör följas upp på ett mer systematiskt och heltäckande sätt än i dag. Regeringen konstaterar i propositionen att det svenska deltagandet i internationella insatser ofta utgör en begränsad del av den totala insatsen, vilket påverkar möjligheterna att mäta direkta resultat och effekter av ett svenskt bidrag. Regeringen bedömer dock att det är möjligt att sätta upp mål för Sveriges nationella engagemang i internationella insatser ur ett utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiskt perspektiv och utvärdera svenska bidrag i förhållande till dessa mål.

Utskottet anser också att Sverige i möjligaste mån bör delta i reformarbetet och utvecklingen av insatsverksamheten i FN för att förbättra styrning, genomförande och anpassning av insatser. I detta sammanhang är övergången från och utfasningen av internationella insatser en viktig fråga.

Utskottet välkomnar att regeringen understryker att det behövs en systematisk integration av miljö-, klimat- och jämställdhetsperspektiv i internationella insatser. Utskottet vill också understryka att genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 från år 2000 och efterföljande sju relaterade resolutioner, vilka tillsammans utgör den internationella agendan för kvinnor, fred och säkerhet, ska vara en integrerad del i arbetet med internationella militära insatser, både internt och externt.

Mot bakgrund av vad som här anförts avstyrker utskottet motionerna 2019/20:671 yrkande 9, 2019/20:750 yrkandena 4 och 5, 2019/20:2818 yrkande 2 och 12, 2019/20:2819 yrkande 11, 2019/20:3261 yrkande 12, 2020/21:677 yrkandena 4 och 5, 2020/21:877 yrkande 5, 2020/21:2775

yrkande 11, 2020/21:2776 yrkandena 2 och 22, 2020/21:3445 yrkande 10 och 2020/21:3743) yrkande 21.

Massförstörelsevapen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionerna med hänvisning till pågående arbete.
Jämför reservation 17 (M), 18 (SD), 19 (V) och 20 (KD).

Propositionen

Regeringen bedömer att den försvagade respekten för internationella normer och avtal under senare år bl.a. har manifesterats på massförstörelsevapens område. Utvecklingen på kärnvapenområdet har på senare år fått allt större uppmärksamhet och har lett till allt större oro. Detta beror både på de omfattande investeringar som Ryssland och andra kärnvapenstater gör för att utveckla och modernisera arsenalerna, och på att främst Ryssland använder sin kärnvapenarsenal för att sända säkerhetspolitiska signaler.

Det försämrade säkerhetspolitiska läget påverkar förutsättningarna för det globala nedrustnings- och icke-spridningsarbetet negativt. Även respekten för förbud mot användande av kemiska vapen har försvagats.

Motionerna

Moderaterna anför i kommittémotion 2020/21:3204 av Hans Wallmark m.fl. yrkande 15 att Sverige, i ljuset av förgiftningen av den ryska oppositionsledaren Aleksej Navalnyj, bör vara drivande för att konventioner om och förbud mot kemiska stridsmedel följs. I yrkande 18 anförts att Sverige ska arbeta för att finna nya former för internationell kontroll av Irans kärnteknologiprogram. I kommittémotionerna 2020/21:3444 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 7 och 2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 11 påtalas Sveriges roll i det internationella arbetet för att skapa nya lagar och regler som reglerar användandet av nya teknologier i modern krigföring.

Sverigedemokraterna anför i kommittémotion 2020/21:671 av Roger Richthoff m.fl. yrkande 3 att Sverige inte bör stödja internationella nedrustningsavtal som gynnar Ryssland och missgynnar demokratiska stater. I kommittémotion 2020/21:677 av Björn Söder m.fl. (SD) föreslås att initiativ tas för att i samverkan med Sveriges grannländer påverka främst Ryssland och Belarus för att öka säkerheten när det gäller olika tillämpningar av kärnteknik.

Vänsterpartiet anför i kommittémotion 2020/21:3743 av Hanna Gunnarsson m.fl. yrkande 7 att Sverige bör lagstifta om ett förbud mot införande och transitering av kärnvapen på svenskt territorium samt följa upp att förbudet följs genom tillförlitliga kontrollmekanismer. I yrkande 10 anförts att Sverige i sina bilaterala kontakter bör verka för ett nytt nedrustningsavtal

motsvarande avtalet om medelräckviddiga kärnvapen (Intermediate-Range Nuclear Forces Treaty). I yrkande 5 anförs att Sverige i sina bilaterala kontakter ska verka för att USA återansluter sig till Open Skies-avtalet I kommitté-motion 2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 8 anförs att Sverige bör arbeta för att de nordiska och baltiska länderna ska gå före när det gäller normerande lagstiftning och internationella konventioner om användning av artificiell intelligens för militära syften. Motionärerna anser också att regeringen omgående bör signera FN:s avtal om förbud mot kärnvapen (yrkande 17). I yrkandena 18, 19 och 21 anförs att Sverige bör arbeta för att Östersjön ska bli en kärnvapenfri zon och att Sverige bör ta initiativ till att Arktis blir demilitariserat och fritt från massförstörelsevapen.

Kristdemokraterna anför i kommittémotionerna 2019/20:2818 yrkande 23 och 2020/21:2776 yrkande 26, båda av Lars Adaktusson m.fl., att FN bör arbeta fram en konvention om användandet av artificiell intelligens och dödliga autonoma vapen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att spridningen av massförstörelsevapen är ett av de största hoten mot internationell fred och säkerhet. Utskottet vill därför inledningsvis, liksom motionärerna, understryka vikten av att Sverige även fortsättningsvis verkar för att de multilaterala icke-spridningsregimerna upprätthålls och utvecklas. Målet är att bidra till en effektiv och verifierbar nedrustning och att förhindra att nya länder skaffar massförstörelsevapen.

Detta gäller även autonoma vapen och användning av artificiell intelligens för militära ändamål. Utskottet noterar i sammanhanget att utrikesminister Ann Linde i november 2020 deltagit i en ministerkonferens om betydelsen av artificiell intelligens och smarta vapensystem för nedrustningsarbetet (Capturing Technology, Rethinking Arms Control) under värdskap av Tysklands utrikesminister. Konferensen handlade om utvecklingen av ny teknik och vad den innebär för internationell säkerhet, nedrustning och rustningskontroll. Konferensen var också ett sätt att föra diskussionen framåt om vilken roll Europa kan spela för att främja nedrustning, rustningskontroll och ansvarsfullt uppträdande när det gäller nya teknologier.

Utskottet anser, liksom Försvarsberedningen (Ds 2019:8) och utrikesutskottet (bet. 2019/20:UU9), att Sverige har ett fundamentalt intresse av att fördraget om icke-spridning av kärnvapens ställning som överordnat ramverk för global nedrustning och icke-spridning består. Fördraget är den centrala arenan för multilateral nedrustningsdiplomati, och det är i en icke-spridningskontext som kärnvapenstaterna har gjort nedrustningsåtaganden. Vid nästa översynskonferens om fördraget är det därför av största vikt att resultat uppnås som bekräftar avtalets ställning och som banar väg för nya framsteg i avtalets genomförande, även när det gäller nedrustning.

Fördraget kan ses som ett framgångsrikt normativt ramverk som i stort har förhindrat spridning av kärnvapen till nya länder och aktörer. Dock har icke-

statsparterna Indien, Pakistan och Israel skaffat kärnvapen efter fördragets ikraftträdande. Nordkorea var statspart till fördraget fram till 2003, då landet drog sig ur och därefter utvecklade ett kärnvapenprogram. Utskottet konstaterar att en urholkning på senare år av respekten för multilateralismen och den regelbaserade världsordningen ytterligare har försvårat samarbetet. Vidare är samarbetsklimatet dåligt mellan flera av kärnvapenstaterna, inte minst mellan Ryssland, Kina och USA. Utskottet konstaterar att parterna övergav rustningskontrollavtalet 2019 och att framtiden för det s.k. ny start-avtalet som löper ut den 22 februari 2021 är i nuläget är oklar. Avtalet är ett bilateralt fördrag mellan USA och Ryssland för reduktion av antalet strategiska vapen.

Översynsarbetet inom icke-spridningsfördraget pågår i femårscykler, med minst tre möten i förberedande kommission mellan varje översynskonferens. Nästa översynskonferens var planerad att äga rum i New York den 27 april–22 maj 2020 men har senarelagts på grund av covid-19-pandemin. Enligt överenskommelse mellan parterna ska konferensen genomföras senast i augusti 2021.

Utskottet noterar att regeringen, som en förberedelse inför översynskonferensen lanserat det s.k. Stockholmsinitiativet. Det handlar om att länder ska arbeta tillsammans för att skapa politiskt tryck och engagemang i nedrustningsfrågan inför och i samband med översynskonferensen som var planerad till våren 2020. Initiativet består av en politisk dimension för att stärka nedrustningsprocesser tillsammans med en konkret ansats om nödvändigheten av att finna vägar för att genomföra redan gjorda åtaganden. Initiativet är ett försök att uppnå konkreta framsteg vid översynskonferensen genom att anta en ansats om att driva genomförandet av åtgärder som bedöms vara möjliga i rådande säkerhetspolitiska klimat, s.k. stepping stones. De kan i sin tur bidra till att reducera dagens förhöjda risker, förbättra samarbetsklimatet och stärka förtroendet stater emellan.

Utskottet vill också understryka vikten av att Sverige stöder det internationella atomenergiorganets (IAEA) arbete. Med sitt uppdrag att säkerställa att kärnämnen inte missbrukas för militära ändamål har IAEA en central roll för global icke-spridning. IAEA:s verksamhet omfattar icke-spridning av kärnvapen men också att bevaka staters rätt att använda kärnteknik för fredliga ändamål. IAEA:s arbete handlar till stor del om verifikation av att stater lever upp till sina förpliktelser under icke-spridningsavtalet, och då särskilt Iran, Nordkorea och Syrien, vilka är stående agendapunkter för styrelsen. Utskottet noterar att regeringen i utrikesdeklarationen som presenterades för riksdagen den 12 februari betonar att efterlevnaden av kärnenergiavtalet med Iran är en central fråga för IAEA.

Utskottet konstaterar att Sverige under 2019/20 för första gången var ordförande för IAEA och att regeringens övergripande ambition för ordförandeskapet var att säkerställa organisationens fortsatta oberoende och professionella och tekniska karaktär samt att skydda IAEA från otillbörlig politisk påverkan och splittring.

Utskottet vill understryka att Sverige även fortsättningsvis bör vara aktivt i det internationella arbetet med att höja säkerheten kring farliga radiologiska ämnen och kärnämnen i syfte att förhindra spridning till exempelvis terrorister. Ansträngningarna för att stärka det internationella samfundets möjligheter att verifiera olika former av kärnvapenedrustning, såsom övervakning av kärnsprängningar, bör också fortsätta. Utskottet konstaterar att det finns ett framförhandlat avtal om ett fullständigt provstoppsavtal som förbjuder alla provsprängningar av kärnvapen. Det är viktigt att detta avtal kan träda i kraft och stärkas.

Sverige deltog i den multilaterala förhandlingsprocess som i juli 2017 avslutades genom godkännande av en konvention som förbjuder kärnvapen (Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons, TPNW) och röstade ja till konventionen vid omröstningen i samband med att förhandlingen avslutades. Samtidigt framhölls i en nationell röstförklaring att den antagna texten i vissa avseenden inte tillgodosåg svenska önskemål. Sverige deklarerade också att konventionen skulle bli föremål för regeringens fortsatta överväganden. Konventionen kommer att träda i kraft den 22 januari 2021.

Regeringen beslutade den 30 oktober 2017 att tillsätta en utredning för att analysera konventionens innebörd och de konsekvenser som ett svenskt tillträde till konventionen kan komma att få för svensk säkerhets- och försvarspolitik. Utredarens sammanvägda bedömning var att Sverige varken bör tillträda eller underteckna konventionen i dess nuvarande form. Sammanfattningsvis grundar sig denna bedömning på att konventionen inte upprätthåller den standard som Sverige och många av dess partner har bidragit till att utveckla under 50 års nedrustningsarbete, bl.a. när det gäller behovet av verifikation.

Regeringen beslutade hösten 2019 att inte ratificera konventionen. Beslutet motiverades med brister i konventionen vad gäller relationen till icke-spridningsfördraget, avsaknaden av tydliga definitioner samt otillräckliga möjligheter att kontrollera efterlevnaden. Regeringen underströk att man fortsätter att verka för ett förbud mot kärnvapen genom att delta som observatör i de fortsatta förhandlingarna om konventionen och därigenom söka påverka den i önskvärd riktning.

Utskottet noterar att utrikesutskottet våren 2020 uttalade att man stöder regeringens beslut att inte underteckna konventionen och utgick från att regeringen på lämpligt sätt skulle informera utskottet om de fortsatta förhandlingarna (bet. 2019/20:UU9).

Med anledning av vad som förs fram i motionerna vill utskottet understryka att kärnvapen inte får placeras på svenskt territorium. Detta har Sverige i decennier tydligt markerat för omvärlden. En gästande stat är folkrättsligt förpliktad att följa de villkor som Sverige ställer upp för besöket. Detta följer bl.a. av den folkrättsliga suveränitetsprincipen.

Utskottet konstaterar vidare att upprättandet av kärnvapenfria zoner på olika håll i världen, som lyfts fram i motionerna, visserligen är lovvärt men endast erbjuder regionala lösningar på ett problem som är globalt till sin natur.

Utskottet anser att målet förblir en värld utan alla former av massförstörelsevapen, dvs. även biologiska och kemiska massförstörelsevapen.

Frågan om kemiska och biologiska vapen tas också upp i motionerna. Utskottet konstaterar att FN:s konvention om förbud mot utveckling, produktion, innehav och användning av kemiska vapen samt om deras förstöring trädde i kraft 1997. Syftet med konventionen är att skapa en värld fri från kemiska vapen. Sverige har, liksom nästan alla andra stater i världen, skrivit under konventionen. Organisationen för förbud mot kemiska vapen (OPCW) är det internationella organ som arbetar med att upprätthålla konventionen, genom deklaraionskrav och inspektioner av kemiska anläggningar. Uppdraget för OPCW är att genomföra kemvapenkonventionens bestämmelser för att uppnå en värld fri från kemiska vapen och hot om deras användning samt att främja kemiutveckling för fredliga ändamål. Sekretariatet på OPCW presenterar förslag för medlemsstaterna om hur konventionen ska genomföras. Konventionen ger OPCW rätten att genomföra inspektioner för att verifiera att ingen förbjuden eller odeklarerad verksamhet förekommer.

Konventionen om förbud mot biologiska vapen och toxinvapen (Biological and Toxic Weapons Convention, BTWC) som trädde i kraft 1975 förbjuder utveckling, anskaffning, innehav och användning av denna typ av vapen. Den försvagas dock av att den saknar en fungerande mekanism för att verifiera att en statspart lever upp till dess bestämmelser. När det gäller förgiftningen av den ryska oppositionspolitikern Alexej Navalnyj, som tas upp i en motion, välkomnar utskottet att EU den 3 september 2020 gjorde ett uttalande med krav på en transparent utredning och att de ansvariga ska ställas till svars. Den ryska sidan uppmanas också till samarbete med OPCW för att säkerställa utredningens oberoende.

Utskottet beklagar att USA våren 2020 drog sig ur det s.k. Open Skies-avtalet, som reglerar länders obebäpnade observationsflygningar över varandra och som spelar en viktig förtroende- och säkerhetsbyggande roll i Europa. Utskottet noterar att utrikesminister Anne Linde uttalat att Sverige kommer att fortsätta att uppmuntra full efterlevnad från alla medlemmar och utgår från att regeringen verkar för att USA omprövar sitt beslut.

Utskottet vill sammanfattningsvis, liksom utrikesutskottet i betänkande 2019/20:UU9, understryka vikten av att regeringen verkar för fortsatt utveckling och genomförande av ovannämnda avtal och konventioner. Regeringen bör också fortsätta att bidra aktivt till det internationella samfundets arbete med att öka öppenheten i fråga om länders upprustning och kontrollen över internationella flöden av både tunga och lätta vapen.

Mot bakgrund av vad som här anförts avstyrker utskottet motionerna 2019/20:2818 yrkande 23, 2020/21:597 yrkandena 8, 16–19 och 21, 2020/21:671 yrkande 3, 2020/21:677 yrkande 24, 2020/21:2776 yrkandena 8 och 26, 2020/21:3204 yrkandena 15 och 18, 2020/21:3444 yrkande 7, 2020/21:3445 yrkande 11 och 2020/21:3743 yrkandena 5, 7, 9 och 10.

Motioner som bereds förenklat

Utöver de yrkanden som behandlas tidigare i detta betänkande finns ett antal motioner som är föremål för förenklad motionsberedning enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3. Dessa återfinns i bilaga 2.

Reservationer

1. Övergripande säkerhetspolitiska bedömningar, punkt 1 (M)

av Pål Jonson (M), Hans Wallmark (M), Jan R Andersson (M) och Hans Rothenberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 1 och 6 samt avslår motionerna

2019/20:219 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 1,

2019/20:775 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 4,

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 13 och 17,

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 6,

2020/21:170 av Yasmine Posio m.fl. (V) yrkandena 8 och 9,

2020/21:2551 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 13 och

2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 17.

Ställningstagande

Säkerhetsläget i Sveriges närområde har försämrats betydligt de senaste åren, främst som ett resultat av Rysslands aggression mot Ukraina och den illegala annekteringen av Krim. Det faktum att Ryssland använder militära medel för att flytta på gränser i Europa är mycket oroande och innebär ett brott mot Förenta nationernas våldsförbud samt mot den europeiska säkerhetsordningen vilken kodifierades i Helsingforslutakten 1975. I maj 2019 konstaterade Försvarsberedningen att Sveriges militärstrategiska läge har försämrats de senaste åren bl.a. som ett resultat av den politiska utvecklingen i Ryssland och av att den ryska militära förmågan har ökat. Ryssland har en väsentligt större militär förmåga än alla sina grannländer i väster och söder.

Vidare pekar Försvarsberedningen på att risken för ett väpnat angrepp mot Sverige inte kan uteslutas och att Sverige oundvikligen blir påverkat om en säkerhetspolitisk kris eller väpnad konflikt uppstår i vårt närområde. Uppstår det en militär kris eller konflikt i vårt närområde kommer Sverige med största säkerhet att dras in i den tillsammans med sina grannländer. Moderaterna delar fullt ut Försvarsberedningens analys av den säkerhetspolitiska utvecklingen i närområdet – en utveckling som nu blivit än mer allvarlig utifrån det försämrade läget i Belarus.

Den 1 januari 2021 tar Sverige över ordförandeskapet för Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Som ordförandeland i OSSE kan Sverige spela en viktig roll i flera prioriterade processer i vårt närområde, såväl i Belarus som i Ukraina.

Den försämrade utvecklingen i vårt närområde måste medföra konsekvenser för Sveriges försvarspolitik – dels genom en förstärkning av vårt eget försvar, dels genom samarbete med andra likasinnade länder i enlighet med den solidariska säkerhetspolitiken. Sverige har genom antagandet av solidaritetsförklaringen 2009 deklarerat att Sverige inte kommer att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Sverige bör därför kunna ge och ta emot civilt och militärt stöd. Regeringen framhöll i utrikesdeklarationen den 12 februari 2020 att Sverige fortfarande står bakom solidaritetsdeklarationen.

Sverige har även som en viktig del av den solidariska säkerhetspolitiken ratificerat EU:s Lissabonfördrag inklusive artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen och solidaritetsklausulen i artikel 222 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Nordeuropa förändras till följd av klimatförändringarna. Uppvärmningen i Arktis är högre än det globala snittet och tydliggör dess inverkan på fred, säkerhet och välbefinnande. Rysslands ökade ambitioner att stärka kontrollen av Nordostpassagen aktualiserar viktiga frågor om upprätthållandet av navigationsfriheten, när det gäller såväl trafik som kablar och ledningar. I längden blir också frågan om skyddet av Atlantförbindelserna central. Det är betydelsefullt att den Arktisstrategi som nu tas fram tar ett sammanhållet grepp om Sveriges strategiska förhållningssätt till en region i förändring. Det ligger i svenskt intresse att upprätthålla ett europeiskt och transatlantiskt engagemang kring utvecklingen på Nordkalotten.

Nato är den viktigaste garanten för säkerhet och stabilitet i Europa och har varit så sedan försvarsalliansens bildande 1949. Grunden för Nato är det kollektiva försvaret och de solidariska försvarsgarantierna som vilar på FN-stadgans artikel 51 om varje lands rätt till enskilt eller kollektivt självförsvar vid ett väpnat angrepp från ett annat land. Nato har en demokratisk värdegrund och den överväldigande majoriteten av medlemmarna är sådana som Sverige benämner likasinnade och redan har samarbeten med eller vill fördjupa samarbeten med.

Efter kalla krigets slut skiftades mycket av Natos fokus mot internationella insatser som den i Afghanistan. Natos förmåga att genomföra effektiva fredsfrämjande insatser är fortfarande en viktig del i organisationens verksamhet, men tyngdpunkten har sedan Rysslands attack mot Ukraina 2014 åter flyttats tillbaka mot det kollektiva försvaret.

Nato har sedan 2014 vidtagit åtgärder för att stärka försvarsalliansens östra flank genom att placera ut multinationella stridsgrupper i de baltiska länderna och Polen. Det visar att Nato kan leva upp till sina åtaganden gentemot sina

medlemmar och fortfarande kan leverera säkerhet i ett Europa som blivit mer osäkert de senaste åren.

Trots farhågor om Trumpadministrationen har USA ett fortsatt starkt engagemang för säkerhet och stabilitet i Europa. Det amerikanska militära stödet för Europas säkerhet, det s.k. European Deterrence Initiative, har mer än tredubblats under de senaste fyra åren. Den aviserade neddragningen om ca 13 000 soldater av USA:s militära närvaro i Tyskland är dock en vattendelare för den trenden och inger oro. En stark amerikansk militär närvaro i Europa förstärker den transatlantiska länken och bidrar till säkerhet och stabilitet på den europeiska kontinenten. Det bästa sättet att säkra ett fortsatt amerikanskt engagemang för Europas säkerhet är att Europa tar ett större ansvar för sin egen säkerhet genom ökade satsningar på försvaret och utvecklandet av en starkare militär förmåga. Därigenom kan ett bättre och mer balanserat transatlantiskt partnerskap upprättas. Även de nödvändiga svenska satsningarna på det egna försvaret bör ses i ljuset av detta faktum samt även som ett bidrag till en starkare transatlantisk länk.

I samband med Natotoppmöte i London 2019 diskuterades för första gången även Kinas roll i det internationella systemet samt vilka konsekvenser det har för Nato. Vi välkomnar en fördjupad och breddad politisk dialog inom Nato och vill gärna se att Sverige i egenskap av partnerland till försvarsalliansen medverkar i denna dialog.

2. Övergripande säkerhetspolitiska bedömningar, punkt 1 (SD)

av Björn Söder (SD), Roger Richthoff (SD) och Sara Gille (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:775 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 4 och

2020/21:2551 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 13 och

avslår motionerna

2019/20:219 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 1,

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 13 och 17,

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 6,

2020/21:170 av Yasmine Posio m.fl. (V) yrkandena 8 och 9,

2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 17 och

2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 1 och 6.

Ställningstagande

Länder som gränsar till Ryssland har, som följd av att de haft en betydande andel ryska minoriteter, ryska gasledningar m.m., ansetts befinna sig inom Rysslands intressesfär. Denna intressesfär vill Ryssland såväl utveckla och bevara som försvara, varför interna spänningar i dessa länder riskerar att leda till att Ryssland lägger sig i såväl civilt som militärt. Placeringen av den ryska gasledningen i Östersjön är ett tydligt exempel på en utvidgning av dessa intressen. Regeringen bör stötta de länder som i dag anses tillhöra den ryska intressesfären men även förhindra att Ryssland får ytterligare intressen i Sveriges närhet som kan leda till framtida fara för Sverige.

3. Övergripande säkerhetspolitiska bedömningar, punkt 1 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:219 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 1 och

2020/21:170 av Yasmine Posio m.fl. (V) yrkandena 8 och 9 samt avslår motionerna

2019/20:775 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 4,

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 13 och 17,

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 6,

2020/21:2551 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 13,

2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 17 och

2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 1 och 6.

Ställningstagande

Kopplingen mellan klimatförändringar och säkerhet togs upp i FN:s säkerhetsråd för första gången 2007. I mars 2017 antog säkerhetsrådet resolution 2349 om konflikten kring Tchadsjön. Resolutionen slår fast att klimatförändringarna och deras konsekvenser som vattenbrist, torka och markförstörelse har betydelse för konflikten.

Till följd av en svår torrperiod i Syrien från 2006 och fyra år framåt tvingades omkring 1,5 miljoner människor att flytta till storstäder som Damaskus och Aleppo. Kombinerat med flyktingar från kriget i Irak ökade befolkningen i syriska städer med ca 30 procent under några få år. Den kraftiga befolkningsökningen anses av flera experter ha varit en bidragande orsak bakom de ökade spänningar i landet som ledde till det grymma krig som nu pågått i över sju år.

Svår torka i Kina, Ryssland och Ukraina under 2010 fick de globala vetepriiserna att stiga kraftigt. I delar av Egypten – världens största veteimportör – steg priset med 300 procent. När människor inte kunde få mat för dagen förvärrades redan befintliga spänningar. Det höga vetepriiset var därmed en bidragande orsak bakom de folkliga protester i landet som blev en del av den arabiska våren. Även i inbördeskriget i Darfur anses klimatförändringarna ha spelat en viktig roll. Torka ledde till ökade konflikter om de bristande resurserna mellan den bofasta jordbrukande befolkningen och de nomadfolk som levde i samma områden. De bofasta och nomadfolken tillhörde olika etniska grupper varför konflikten fick en etnisk dimension och förenklades till att handla om etnicitet och kultur.

De traditionella instrumenten för att skapa säkerhet – militär maktbalans och avskräckning – är alltför trubbiga för att hantera de många utmaningarna. För att möta dagens säkerhetsproblem krävs därför en bredare syn på vad säkerhet är och vem den är till för. En stark tonvikt måste läggas på att förebygga att motsättningar eskalerar till väpnad konflikt. Att Sverige inte ska bidra till krig och konflikter i världen – exempelvis genom vapenexport till diktaturer – bör vara en självklarhet.

Arbetet med att förebygga väpnade konflikter får inte det utrymme det bör ha enligt fastslagna prioriteringar i utrikes- och säkerhetspolitiken. Sverige måste i högre grad prioritera förebyggande arbete för fredsbyggande och undanröjande av risker för väpnad konflikt. De åtgärder som Sverige vidtar för att förebygga väpnade konflikter måste också tydligare vara kopplade till konkreta risksituationer. Indirekta insatser som kan handla om utvecklingssamarbete och nedrustningsarbete måste gå hand i hand med mer konkreta insatser som diplomati, kunskapsinhämtning, valobservation m.m. Sverige bör i högre utsträckning prioritera arbetet med att förebygga väpnade konflikter.

För att konkretisera arbetet med att förebygga väpnade internationella konflikter bör regeringen upprätta en heltäckande handlingsplan för ändamålet samt återkomma med ett förslag på hur arbetet ska organiseras på ett mer effektivt sätt.

4. Övergripande säkerhetspolitiska bedömningar, punkt 1 (KD)

av Lars Adaktusson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 13 och 17,

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 6 och
2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 17 och
avslår motionerna
2019/20:219 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 1,
2019/20:775 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 4,
2020/21:170 av Yasmine Posio m.fl. (V) yrkandena 8 och 9,
2020/21:2551 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 13 och
2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 1 och 6.

Ställningstagande

Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas. När Sovjetunionen föll samman valde länderna i Europa och runt Östersjön att lägga mer resurser på välfärdsfrågor och allt mindre på försvar, men nedrustningen av försvaret var ett misstag. Vi befinner oss nu i ett allvarligt försvars- och säkerhetspolitiskt läge och Sveriges närområde är mer osäkert än på länge.

Det är framför allt Rysslands snabba upprustning och en rad händelser sedan Vladimir Putin tog makten i Ryssland som oroar. Det handlar om alltifrån den allvarliga cyberattacken mot Estland 2007 till de ryska störningarna av utläggningen av elkablen Nordbalt mellan Sverige och Litauen. Den s.k. ryska påsken 2013 och ubåtskränkningarna i Stockholms skärgård 2014 har bidragit särskilt till det svenska uppvaknandet, för att inte tala om Rysslands krig i Georgien, det pågående kriget i Ukraina och Rysslands annektering av Krim. Incidenterna och kränkningarna ger en bild av ett alltmer aggressivt Ryssland som inte skyr att med vapen flytta gränser. Rysslands ökande aggressivitet kräver snabba förstärkningar av vårt försvar.

Sveriges uttryckta solidaritetsförklaring som riksdagen antagit medför att Sverige inte kommer att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land. Som land förväntar vi oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas.

Om en medlemsstat skulle utsättas för ett väpnat angrepp på sitt territorium, är de övriga medlemsstaterna skyldiga att ge den medlemsstaten stöd och bistånd med alla till buds stående medel i enlighet med artikel 51 i Förenta nationernas stadga. Detta ska inte påverka den särskilda karaktären hos vissa medlemsstaters säkerhets- och försvarspolitik.

Således har Sverige valt sida. Vi står upp för våra nordiska grannar och unionsländer vid en kris. Det är därför inte trovärdigt att hävda att Sverige fortfarande är ett neutralt land. Vi saknar dock de försvarsgarantier som krävs för att försvara vårt land och som ett svenskt medlemskap i Nato skulle innebära, vilket är mycket allvarligt.

Det säkerhetspolitiska läget förbättras inte av att USA alltmer vill fransäga sig delar av det ansvar för säkerheten i Europa som många i västvärlden har tagit för givet. Ryssland, Iran och Turkiet har flyttat fram sina positioner som en konsekvens av detta. Kina rustar militärt och vinner dessutom mark i förhållande till USA.

Samtidigt som det säkerhetspolitiska läget i Europa försämras kommer USA att behöva ägna mer av sin tid och kraft åt att hantera säkerheten i Mellanöstern och Asien framöver. Vi i Europa måste i högre grad vara beredda att ta ansvar för vår egen försvars- och säkerhetspolitik. Utöver detta måste Sverige och EU arbeta aktivt för att stärka den för västvärlden så viktiga transatlantiska länken. Det gäller ekonomiskt, politiskt och militärt.

5. Säkerhetspolitiska samarbeten, punkt 2 (M)

av Pål Jonson (M), Hans Wallmark (M), Jan R Andersson (M) och Hans Rothenberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 2–4 och

2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 2 och 3 samt avslår motionerna

2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 3,

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 20,

2020/21:677 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 1–3,

2020/21:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8,

2020/21:3743 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 8 och

2020/21:3749 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 3.

Ställningstagande

Försvarssamarbetet inom Norden, både bi- och multilateralt samt inom Nordefco, har stärkts de senaste åren. Inom ramen för Nordefcos Vision 2025 ställer sig medlemsländerna även bakom principen om att ha ett samarbete bortom fredstida förhållanden. Det handlar bl.a. om möjligheten att genomföra konsultationer vid kris- och konfliktsituationer. Säkra kommunikationer har därför upprättats mellan ländernas försvarsdepartement. Vidare har stora framsteg gjorts för att skapa bättre förutsättningar för ökad militär rörlighet över de nordiska gränserna samtidigt som övningsverksamheten har ökat i omfattning. År 2009 presenterade Thorvald Stoltenberg en rapport för det nordiska samarbetet.

Många av de förslag som Stoltenberg rapporten innehöll har idag blivit verklighet. I juli 2020 presenterade Björn Bjarnason en uppföljning på Stoltenberg rapporten som framförallt fokuserar på ett ökat samarbete mellan de nordiska länderna mot hybridhot och cyberangrepp. Det är angeläget att de

nordiska länderna gemensamt genomför de förslag som rapporten föreslår för att öka det nordiska samarbetet på detta område.

Nordefco är ett bra och viktigt komplement till samarbetena inom Nato och EU. Den nordiska kontexten kan utgöra en bra språngbräda för att öka samarbetet med länder i vårt närområde för att motstå rysk påverkan via hybridkrigföring. Dessutom bör de nordiska länderna upprätta utökade samarbeten med t.ex. Ukraina kring cyber- och energisäkerhet samt desinformation som gynnar båda parter. Sverige kan bistå med resurser och vi kan lära oss mycket av ett land som de senaste åren har fått utstå omfattande angrepp. Det är viktigt även för Sveriges säkerhet att vi framgent kan stödja Ukraina på alla sätt och vis. Slutligen vill vi peka på betydelsen av ökad nordisk samverkan när det gäller totalförsvar och cybersäkerhet.

Finland har – genom både våra länders gemensamma historia och säkerhetspolitiska vägval – en särställning i Sveriges internationella försvarssamarbeten. Hösten 2020 stiftade också riksdagen en ny lag om ett fördjupat operativt försvarssamarbete mellan Sverige och Finland. Sveriges försvarssamarbete med Finland syftar till att stärka ländernas nationella försvar och förbättra förutsättningarna att agera militärt gemensamt. Vi välkomnar ett fördjupat försvarssamarbete med Finland som även innefattar en gemensam operativ planering. Det operativa försvarssamarbetet mellan Sverige och Finland ska dock ha ett bredare anslag och inte vara begränsat till att enbart gälla det svensk-finska samarbetet. Det behöver istället skapas generella förutsättningar för att ge och ta emot operativt stöd även från andra länder. Detta skulle vara mer ändamålsenligt utifrån både hotbilden, de faktiska behoven av militärt samarbete och den solidariska säkerhetspolitiken. Det synsättet delas också av Försvarsberedningen som i sin slutrapport Värnkraft från den 14 maj 2019 pekar på vikten av att Sverige även kan få stöd av tredje part för att kunna hålla transatlantiska förbindelser öppna och ytterst ta emot utländska stridskrafter på svenskt territorium i händelse av kris och krig.

Det kan konstateras, liksom Försvarsberedningen gör, att den motsvarande nya finska lagstiftningen om operativt stöd, vilken antogs den 1 juli 2017, är just generell och inte avgränsad till något enskilt land utan endast lutar sig mot den europeiska solidaritetsförklaringen. Internationellt bistånd kan lämnas till en annan stat, till Europeiska unionen eller till en internationell organisation, och internationellt bistånd kan begäras från samma slags organ. Vi anser därför att det operativa försvarssamarbetet med Finland ska vidgas och innefatta fler länder och organisationer. Det är av central betydelse att det finsk-svenska försvarssamarbetet ses i en euroatlantisk kontext där detta samarbete förstärker och skapar bättre förutsättningar för samverkan inom EU och med Nato snarare än att utgöra ett alternativ.

Nato och ytterst USA spelar en avgörande roll för att upprätthålla säkerhet och stabilitet i vår del av Europa. Det fördjupade försvarspolitiska samarbetet med Finland ersätter inte heller behovet av ett svenskt Natomedlemskap. Vi anser att ett sådant beslut ska tas i nära dialog och helst tillsammans med

Finland. I sammanhanget är det viktigt, särskilt mot bakgrund av säkerhetsläget i närområdet, att även fördjupa försvarssamarbetet med Norge.

6. Säkerhetspolitiska samarbeten, punkt 2 (SD)

av Björn Söder (SD), Roger Richthoff (SD) och Sara Gille (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 3 och

2020/21:677 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och avslår motionerna

2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 2–4,

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 20,

2020/21:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8,

2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 2 och 3,

2020/21:3743 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 8 och

2020/21:3749 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 3.

Ställningstagande

Den svenska militära alliansfriheten har tjänat landet väl sedan den rådande utrikespolitiska linjen infördes 1814. Det är viktigt att bidra till avspänning i det militärt strategiska område där Sverige befinner sig. Det är därför Sverige inte ingår i en militär allians som kan rubba balansen i vårt närområde.

Vi är positiva till försvarssamarbeten och ser gärna att Sverige har ett fungerande samarbete med Nato men vi anser att Sverige även i fortsättningen ska stå utanför medlemskap i Nato eller stormakters militärallianser. Det finns däremot skäl att försäkra sig om att kunna arbeta förebyggande för att minska risken för militär aggression mot svenskt territorium som syftar till att menligt påverka landets nationella frihet eller det svenska folkets självbestämmanderätt.

Ett sätt att arbeta förebyggande vore att ingå ett defensivt försvarsförbund med Finland. Sverige och Finland möter samma säkerhetspolitiska situation med hänsyn till ländernas gemensamma geografiska läge. Sverige och Finland har därutöver starka kulturella och politiska band och en lång gemensam historia. Genom ett försvarsförbund höjs tröskeleffekten och nya strategiska djup skapas, vilket stärker ländernas försvarsförmåga. Ett försvarsförbund med Finland ska inte ha som uttalat syfte ett försvar mot en utpekad part utan syftar till att stärka de båda länderna från eventuella yttre politiska och militära påtryckningar.

Möjligheter finns dessutom att fördjupa försvarssamarbetet med övriga nordiska länder inom ramen för Nordefco och detta oavsett om Sverige och Finland utgör ett försvarsförbund och Norge, Danmark och Island ingår i en annan försvarsallians. Detta fördjupade försvarssamarbete kan ses som ett naturligt fortsatt steg eftersom Sverige gemensamt med övriga nordiska länder etablerade en solidaritetsförklaring 2011. Vad gäller samarbete kring materiel, övningar och underrättelseutbyten med olika länder anser Sverigedemokraterna att detta ska fortsätta. Likaså bör redan inledda militära samarbeten fortsätta.

7. Säkerhetspolitiska samarbeten, punkt 2 (C, L)

av Kerstin Lundgren (C) och Joar Forssell (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3749 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 3 och
avslår motionerna

2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 3,

2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 2–4,

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 20,

2020/21:677 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 1–3,

2020/21:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8,

2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 2 och 3 samt

2020/21:3743 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 8.

Ställningstagande

I Försvarsberedningens rapport Värnkraft var partierna överens om de säkerhetspolitiska skrivningarna. Även om rapporten undvek att lyfta upp en svensk anslutning till Nato var skrivningarna väl avvägda och balanserade och pekade tydligt ut att Ryssland var ett hot inte bara mot våra grannländer utan också mot Sverige. Rapporten var vidare tydlig med konsekvenserna för Sverige av de utmaningar som följer av brott mot t.ex. den europeiska säkerhetsordningen. Regeringen väljer att nu rikta fokus på konsekvenser för ”mindre stater” och undviker att tydliggöra konsekvenserna av den ryska regimens förhållningssätt till vad de ser som rand- och buffertstater, specifikt Sverige och Finland.

Vi ser också att regeringen försöker tona ned hotet mot Sverige och underminera Nato genom att skriva att ”vid en eventuell större konflikt kan det inte uteslutas att även Sverige angrips”, för att sedan konstatera att när det

gäller ”den amerikanska försvarsmaktens resurser är dessa till stor del avsedda för och kan behöva ianspråk tas på, andra geografiska platser än Europa”. Detta konstateras utan slutsatser om vad som krävs inom ramen för EU-samarbetet. Regeringens in- och utgångspunkter i analysen leder sammantaget, enligt vår mening, till att den felaktigt landar i den säkerhetspolitiska bedömningen att den inslagna linjen ska ligga fast. Genom att ändra ordning och fokus på olika stycken bidrar de också till en annan bildsättning än den som Försvarsberedningen ville få fram, nämligen att Ryssland under Putin är ett direkt hot också mot Sverige och svensk säkerhet. Vi kan inte ställa oss bakom den nedtoningen. Nedtoningen blir särskilt olycklig när den säkerhetspolitiska situationen därtill blivit än mer osäker efter det att Försvarsberedningen lämnat sitt betänkande.

Covid-19-pandemin har tydliga säkerhetspolitiska konsekvenser samtidigt som konflikter och oroligheter i EU:s närområde såsom i Mellanöstern och i våra östliga grannområden består. Kampen mot förtryck och för frihet pågår, och de bakslag som världen sett är inte framtiden. Tydligast märks det just nu genom de som så tappert står upp mot diktaturen i Belarus, men även i Hongkong och i andra länder. Vi menar i stället att vår solidariska säkerhetspolitik kräver förtydliganden för vår och våra grannars säkerhet.

Det är viktigt att fortsätta försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten med våra grannländer och med likasinnade. Sverige bygger säkerhet solidariskt tillsammans med andra. Hot mot fred och säkerhet avvärjs i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer. Sveriges närmaste försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten är i dag inom Norden, inom EU och med Nato.

Till skillnad från regeringen ser vi inte att Sveriges säkerhetspolitiska linje ska begränsas till omfattande bilaterala, ständigt fördjupade samarbeten med olika länder, inklusive USA och Storbritannien, i stället för Natomedlemskap, även om de kan ses som smygande men tydliga steg på väg mot det Natomedlemskap som kan ge oss de försvarsgarantier vi i dag saknar. Bilaterala samarbeten har inte alls samma tyngd eller förutsägbarhet som ett Natomedlemskap. Operativ planering sker i dag endast med Finland. Det talar sitt tydliga språk. Vi ifrågasätter om den samordning av nationell operationsplanering som regeringen vill göra med Danmark, Norge, Storbritannien, USA och Nato ens är möjlig utan Natomedlemskap. Det är nästan som om regeringen för befolkningen bakom ljust med en sådan formulering eftersom den torde kräva Natomedlemskap för att vara fullt ut möjlig.

8. Säkerhetspolitiska samarbeten, punkt 2 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 20 och
2020/21:3743 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 8 och
avslår motionerna
2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 3,
2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 2–4,
2020/21:677 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 1–3,
2020/21:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8,
2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 2 och 3 samt
2020/21:3749 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 3.

Ställningstagande

Sverige bör stå utanför alla samarbeten som syftar till att främja europeisk försvarsindustri, som Europeiska försvarsfonden och Europeiska fredsfaciliteten, vars syfte är att bidra till fler gemensamma europeiska militära insatser. Sverige bör verka för att militariseringen av EU stoppas samt lämna Europeiska försvarsbyrån. Sverige bör inte delta i vare sig Europeiska försvarsfonden eller Europeiska fredsfaciliteten.

Sverige ska inte heller delta i Natoleda övningar då dessa urholkar den svenska militära alliansfriheten. Natoleda övningar som äger rum på svensk mark, i vårt luftrum och på vårt territorialvatten ska upphöra, och Nato ska inte tillåtas öva eller testa vapensystem inom Sveriges gränser. Sverige ska därför riva upp samförståndsavtalet om värdlandsstöd med Nato.

9. Säkerhetspolitiska samarbeten, punkt 2 (KD)

av Lars Adaktusson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8 och
avslår motionerna
2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 3,
2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 2–4,
2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 20,
2020/21:677 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 1–3,
2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 2 och 3,
2020/21:3743 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 8 och

2020/21:3749 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 3.

Ställningstagande

Det är i grunden positivt att EU stärker sitt engagemang på försvarspolitikens område. Det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco) kan bidra till att utveckla unionens operativa förmåga att genomföra militära krishanteringsuppgifter. De frågor som EU-samarbetet bör beröra gäller militär forskning och utveckling av försvarsmateriel, asymmetrisk (icke-konventionell) krigföring samt effektivisering av lednings- och samordningssystem för att underlätta trupptransporter mellan medlemsländer och EU-gemensamma försvarsinsatser.

Sverige ska även i fortsättningen ha beredskap att bidra till militära insatser i EU:s regi och ska vara drivande i arbetet för att utveckla EU:s krishanteringsförmågor, men jag förespråkar inte något EU-försvar med en EU-armé eller andra militära styrkor.

Sveriges uttryckta solidaritetsförklaring som riksdagen antagit medför att Sverige inte kommer att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land. Som land förväntar vi oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Den svenska säkerhetsdoktrinen bygger på att vi ska få hjälp i händelse av att vi blir angripna. Lissabonfördragets paragraf 42.7 anger tydligt att alla EU-länder förbinder sig att solidariskt stödja varandra i händelse av militärt angrepp. Sverige saknar dock förmåga att både ge och ta emot stöd samt trovärdiga försvarsgarantier att lita på. Vi behöver därför snarast skaffa oss förmåga att både ge och ta emot militärt stöd.

10. Medlemskap i Nato, punkt 3 (M, C, KD, L)

av Pål Jonson (M), Hans Wallmark (M), Kerstin Lundgren (C), Jan R Andersson (M), Lars Adaktusson (KD), Joar Forssell (L) och Hans Rothenberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:2740 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkandena 1 och 2,

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 25,

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 9,

2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 9,

2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 1,

2020/21:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 9,

2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 28,
2020/21:2942 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 1,
2020/21:3240 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkandena 1 och 2,
2020/21:3367 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 7,
2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 7 och 8,
2020/21:3747 av Pål Jonson m.fl. (M, KD) yrkande 2 och
2020/21:3749 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 1.

Ställningstagande

Det förändrade säkerhetspolitiska läget betyder att mer behöver göras för att utveckla och fördjupa de försvars- och säkerhetspolitiska samarbetena. I dag saknar Sverige garantier för att andra länder vill hjälpa oss att försvara vårt land vid en säkerhetspolitisk kris. Vi vill därför att Sverige ska gå med i Nato, både för att stärka vårt eget försvar och för att bidra till säkerheten i vårt närområde.

Vi bestämmer själva när och hur vi söker medlemskap men vi eftersträvar nära samarbete med Finland, med målet att båda länderna ska bli medlemmar samtidigt. Vi eftersträvar även en bred politisk samsyn. Det nära och speciella försvarssamarbetet med Finland ersätter på intet sätt behovet av medlemskap i Nato.

11. Natooption, punkt 4 (S, V, MP)

av Kenneth G Forslund (S), Niklas Karlsson (S), Annika Strandhäll (S), Håkan Svenneling (V), Paula Holmqvist (S), Mattias Ottosson (S) och Janine Alm Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 2,
2020/21:2942 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 2 och
2020/21:3749 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 2.

Ställningstagande

Sveriges säkerhetspolitiska linje har legat fast under mycket lång tid. Vår militära alliansfrihet tjänar oss väl och bidrar till stabilitet och säkerhet i norra Europa. Den förutsätter en aktiv, bred och ansvarsfull utrikes- och säkerhetspolitik i kombination med fördjupade försvarssamarbeten, särskilt med Finland, och en trovärdig nationell försvarsförmåga. Sverige ska bidra till långsiktig stabilitet och säkerhet i vår del av Europa.

Det finns dock inga som helst signaler från Finland om att en avsaknad av en uttalad svensk Natooption är ett problem i relationerna mellan våra båda

länder. Tvärtom riskerar en plötslig och oförberedd omsvängning att skapa just den osäkerhet om den svenska säkerhetspolitiken som Finland i alla kontakter uttrycker oro för.

Trots flera år av arbete i den av regeringen tillsatta Försvarsberedningen, där samtliga åtta partier varit företrädade, har inte frågan om en Natooption lyfts fram där. Hade så skett hade frågan kunnat analyseras och en definition formuleras. Det har inte skett eftersom inga sådana initiativ tagits.

Det är viktigt för svensk säkerhet att den svenska säkerhetspolitiska linjen är stabil, långsiktig och förutsägbar.

Vi tar avstånd från ett plötsligt försök till en snabb och oansvarig säkerhetspolitisk omsvängning, med kort beredning i ett sammansatt utrikes- och försvarsutskott utan möjlighet till ordentlig diskussion och debatt om vad detta skulle medföra eller utredning om beslutet och dess effekter på svensk säkerhets- och försvarspolitik. Under beredningen har utskottet inte begärt in upplysningar eller information från t.ex. regering eller berörda myndigheter. Detta äventyrar den svenska säkerhetspolitiken, är oansvarigt för Sveriges säkerhet och har motsatt effekt, mot vad motionärerna anför, när det gäller säkerheten för Sverige och vårt närområde.

Vi anser att Sveriges säkerhetspolitiska linje ska fortsätta att ligga fast och att Sverige inte ska gå med i Nato eller anta en s k Natooption. Det saknas dessutom folkligt stöd för en sådan inriktning.

12. Internationella militära insatser, punkt 5 (M)

av Pål Jonson (M), Hans Wallmark (M), Jan R Andersson (M) och Hans Rothenberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 10 och
avslår motionerna
2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 9,
2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,
2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 12,
2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 11,
2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 12,
2020/21:677 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,
2020/21:877 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 5,
2020/21:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 11,
2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 22 samt
2020/21:3743 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 21.

Ställningstagande

Sverige står inför ett antal utmaningar i de internationella insatserna. Det handlar om var, i vilken kontext och med vem Sverige ska göra internationella insatser, men även om hur vi blir bättre på samverkan mellan civila och militära delar för att skapa långsiktighet och hållbarhet.

För närvarande så är Sveriges största insats den i Mali där vi bidrar till den FN-ledda operationen Minusma med ca 220 personer. Den svenska insatsen i Mali har, jämte de i Afghanistan och Kosovo, varit en av de största och svåraste som det svenska försvaret genomfört. Erfarenheterna från Mali visar på att FN-systemets förmåga att hantera fredsfrämjande insatser brister på flera punkter. Sverige bör i framtiden noga överväga i vilken kontext vi kan göra störst nytta med vårt deltagande.

Försvarsmakten har indikerat att alltför omfattande och komplexa internationella insatser har en negativ inverkan på försvarets möjligheter att bygga nationell förmåga, särskilt när insatsen pågår en längre tid. Försvarsmakten har också indikerat att man helst ser att prioriteringsordningen för svenskt deltagande i internationella insatser är under ledning av främst Nato, sedan EU och sist FN.

Det krävs ett helhetsgrepp kring frågan om svenska internationella insatser. Det handlar både om hur vi kan göra störst nytta med de resurser Sverige besitter, om hur internationella insatser på gott och ont påverkar det svenska försvaret och dess förmåga samt om hur Sveriges nationella intressen kan gynnas av deltagande i en insats. Därför bör det göras en bred analys av frågan.

13. Internationella militära insatser, punkt 5 (SD)

av Björn Söder (SD), Roger Richthoff (SD) och Sara Gille (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

- 2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 9,
- 2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,
- 2020/21:677 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5 samt
- 2020/21:877 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 5 och avslår motionerna
- 2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 12,
- 2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 11,
- 2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 12,
- 2020/21:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 11,
- 2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 22,
- 2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 10 och

2020/21:3743 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 21.

Ställningstagande

Sedan FN:s tillkomst har Sverige deltagit i många av organisationens fredsbevarande insatser, allt som allt uppgående till 120 internationella uppdrag i 60 länder. Under de senaste decennierna har Sverige nästan helt valt bort att delta i FN-ledda fredsbevarande insatser. Istället har man gett företräde åt EU- eller Nato-ledda insatser. Detta beklagar vi. FN bör vara det primära samarbetsorganet för att hantera konflikter och värna fred och säkerhet. En förutsättning för internationella insatser, oavsett om de sker utanför FN:s regi eller inte, bör vara ett tydligt mandat från FN:s säkerhetsråd.

Sverige bör efter förmåga, när vi finner starka motiv därtill, aktivt delta i insatser inom ramen för FN och OSSE, samt verka för att stärka dessa organisationers kapacitet. Det är också av vikt att insatserna har tydliga mål och en genomtänkt strategi för att insatsen ska kunna bidra till fred och stabilitet. Internationella insatser får dock inte leda till att vårt eget lands fortbestånd sätts på spel. Därför bör extra medel tillskjutas Försvarmakten som kompensation för de ekonomiska konsekvenserna av internationella insatser.

14. Internationella militära insatser, punkt 5 (C)

av Kerstin Lundgren (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 12 och avslår motionerna

2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 9,

2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 12,

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 11,

2020/21:677 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,

2020/21:877 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 5,

2020/21:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 11,

2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 22,

2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 10 och

2020/21:3743 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 21.

Ställningstagande

Den försämrade säkerhetspolitiska situationen i vårt närområde kan inte vara en ursäkt för att Sverige ska backa från internationella militära och civila insatser. Även om utvecklingen av vårt eget territoriella försvar kommer att ta mycket tid och kraft de kommande åren får det inte leda till att vi isolerar oss och ensidigt riktar oss inåt. Tvärtom, den oroliga omvärlden gör att vi måste vara beredda att ta ett internationellt ansvar även framöver.

De militära insatser som Sverige deltar i ska som princip ha ett mandat från FN, även om det kan finnas situationer då detta inte är nödvändigt, exempelvis om ett obstruerande veto hindrar ett agerande i vårt närområde. Insatsens ledning spelar mindre roll. Det viktigaste är att kunna göra skillnad och bidra till fred och säkerhet. Vi är beredda att delta i insatser under FN-, EU- eller Natoflagg. En viktig utgångspunkt måste alltid vara att bidra till långsiktig utveckling, demokrati och mänskliga rättigheter.

Sverige ska bidra till och söka synergier mellan olika typer av stöd till länder det där pågår eller har pågått konflikter. Sverige bör ta en aktiv roll i arbetet för att effektivisera FN:s fredsfrämjande verksamhet. Det inkluderar en mer transparent planeringsprocess och en bättre löpande dialog mellan de tre huvudaktörerna: säkerhetsrådet, sekretariatet och de truppbidragsgivande länderna. FN ska med kraft intensifiera arbetet för att motverka och förebygga att FN-utsända begår sexuella övergrepp i fredsfrämjande och fredsbevarande insatser samt se till att förövarna ställs till svars. Dessutom behöver FN tillhandahålla hjälp och stöd till de som utsatts för övergrepp. När ofredande eller övergrepp upptäcks är det viktigt att följa de riktlinjer och strategier som finns för att stötta och hjälpa de barn som utsatts för övergrepp av FN-utsända. I majoriteten av de länder dit FN-trupper sänds finns varken fungerande rättssystem eller tillgång till vård i tillräckligt hög utsträckning.

15. Internationella militära insatser, punkt 5 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3743 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 21 och avslår motionerna

2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 9,

2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 12,

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 11,

2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 12,

2020/21:677 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,
2020/21:877 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 5,
2020/21:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 11,
2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 22 samt
2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 10.

Ställningstagande

Sveriges försvarsmakt ska kunna hjälpa till internationellt och vid behov agera fredsbevarande i andra delar av världen. Folkrätten, mänskliga rättigheter och konfliktförebyggande insatser ska värnas. Det svenska försvaret deltar i internationella insatser, inte för att kriga, utan för att vara med och säkra fred och bygga upp samhällen, tillsammans med stora civila insatser med bistånd och utvecklingsarbete.

Det måste finnas en tydlig folkrättslig grund för att delta i internationella insatser. Alla beslut om militärt våld som en sista utväg för att skydda freden och de mänskliga rättigheterna ska fattas på FN:s uppdrag eller någon annan folkrättslig grund. Dessutom är det viktigt att göra en enskild bedömning i varje enskilt fall. Det är t.ex. därför vi har sagt ja till ett svenskt deltagande i FN-insatsen Minusma i Mali och samtidigt säger nej till ett svenskt deltagande i den franskledda insatsen Task Force Takuba i samma land.

Sverige ska enbart delta i internationella militära insatser under FN-mandat. FN är den viktigaste internationella organisationen för frågor som rör konflikter, säkerhet och nedrustning, även om FN också har brister som måste åtgärdas. Genom folkrätten har FN en särställning som det organ som kan ge mandat till internationella militära insatser på folkrättslig grund. FN borde ha kapacitet och förmåga att genomföra alla internationella insatser själva. Så är dock inte fallet. Under det senaste decenniet har FN delegerat genomförandet av ett stort antal internationella insatser till andra organisationer. Det ska finnas mycket goda skäl för att Sverige ska delta i en sådan insats. För att FN som organisation och dess fredsbevarande insatser ska stärkas krävs att de enskilda staterna arbetar för att så ska ske.

Det är viktigt att Sverige agerar både nationellt och internationellt för att förbättra arbetet med FN:s resolutioner 1325 och 1820. Förutom ökad andel kvinnor i fredsfrämjande insatser måste det finnas ett genusperspektiv på de internationella insatserna. Sverige bör verka för att alla samarbetsländer vid internationella insatser ska ha en handlingsplan för att genomföra FN:s resolution 1325.

16. Internationella militära insatser, punkt 5 (KD)

av Lars Adaktusson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 12,

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 11,

2020/21:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 11 och

2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 22 samt avslår motionerna

2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 9,

2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,

2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 12,

2020/21:677 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,

2020/21:877 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 5,

2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 10 och

2020/21:3743 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 21.

Ställningstagande

Parallellt med ett starkare nationellt försvar är det viktigt att arbetet med ansvarsfulla internationella insatser fortsätter. Att värna Sveriges territoriella integritet ska vara Försvarsmaktens första prioritet men att stå upp för mänskliga rättigheter internationellt och omsätta detta i praktiken är också prioriterade frågor. Det är därför av stor vikt att Sverige kan ställa svensk personal till förfogande för freds- och säkerhetsfrämjande samt konfliktförebyggande verksamhet inom ramen för exempelvis Nato, FN, EU och OSSE.

Sverige har bidragit till koalitionen mot Islamiska staten genom ett militärt utbildningsbidrag i Irak. Vi har dessutom värdefulla insatser i Mali, Afghanistan och Somalia – bara för att nämna några exempel.

Sverige måste vara beredda att göra mer när det kommer till internationella insatser. Det får inte råda några som helst tvivel om var Sverige står i dessa frågor. Kampen för frihet, demokrati och människovärde får aldrig upphöra och ska föras både här hemma i Sverige och utomlands.

Sverige behöver vara berett att bidra till en marin styrka för att öka tryggheten i Hormuzsundet och försvara den fria världshandeln. Regimen i Iran har exempelvis gång på gång visat omvärlden att man inte skyr några medel i och med sina fartygskapningar. Om en internationell insats i Hormuzsundet behövs och efterfrågas ska Sverige vara berett att ingå i en

internationell koalition som sätter samman en skyddsstyrka för att öka tryggheten.

17. Massförstörelsevapen, punkt 6 (M)

av Pål Jonson (M), Hans Wallmark (M), Jan R Andersson (M) och Hans Rothenberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3204 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 15 och 18,

2020/21:3444 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 7 och

2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 11 och
avslår motionerna

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 23,

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 8, 16–19 och 21,

2020/21:671 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 3,

2020/21:677 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 24,

2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 8 och 26 samt

2020/21:3743 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 5, 7, 9 och 10.

Ställningstagande

En av det internationella samfundets viktigaste uppgifter är att verka för rustningskontroll och icke-spridning av massförstörelsevapen. Risker för spridning av massförstörelsevapen har tyvärr ökat de senaste åren bl.a. som en konsekvens av att ett antal regimer för rustningskontroll befinner sig under stark press. Dagens kärnvapenländer behöver reducera sina egna kärnvapenarsenaler för att med trovärdighet kunna driva icke-spridningsfrågorna. Även de taktiska kärnvapnen bör omfattas av nya nedrustningsavtal, och ett provstoppsavtal måste komma på plats. Utvecklingen av missilförsvar är också en viktig komponent i icke-spridningsarbetet, då det bl.a. syftar till att ta bort incitamenten för länder att utveckla massförstörelsevapen och missilteknologi.

Det svenska engagemanget för rustningskontroll och icke-spridning av kärnvapen ska fokusera på områden där Sverige kan skapa verklig och tydlig nytta. FN:s konvention om kärnvapenförbud (TPNW) faller inte inom detta kriterium. Eftersom kärnvapenmakterna står utanför konventionen, riskerar den i stället att försvaga FN:s fördrag om icke-spridning av kärnvapen. I förlängningen innebär det att kärnvapenförbudskonventionen faktiskt riskerar att också bidra till utebliven nedrustning. Dessutom kan en svensk ratificering

få mycket negativa följder för Sveriges försvarssamarbeten med andra länder. Regeringens utredare rekommenderar att Sverige inte undertecknar eller ratificerar kärnvapenförbudskonventionen. Vi delar denna slutsats.

För att på bästa sätt bidra till kärnvapenedrustning bör Sverige i stället kraftfullt driva en linje som syftar till att främja och värna existerande processer, såsom icke-spridningsavtalet och den bredare icke-spridningsregimen. Den översynskonferens av icke-spridningsavtalet som skulle ha genomförts under våren 2020 har nu skjutits upp till 2021. Det är angeläget att regeringen arbetar aktivt med att bygga upp koalitioner med andra länder för att tillgodo se att förhandlingarna renderar starka och genomförbara slutsatser från översynskonferensen.

Även ett antal andra rustningskontroll regimer som berör konventionella stridskrafter är satta ur spel eller befinner sig under stark press så som avtalet mellan USA och Ryssland om att avskaffa medel- och kortdistansrobotar, Open Skies-avtalet och fördraget om konventionella styrkor i Europa (CFE). Det är angeläget att det görs regelbundna analyser av de säkerhetspolitiska konsekvenserna av utvecklingen av dessa rustningskontrollregimer samt att det vidmakthålls stark kompetens på detta område i Sverige. Även den olagliga spridningen av små och lätta vapen måste bekämpas, då sådana vapen skördar hundratusentals dödsoffer varje år.

Slutligen vill vi lyfta det problematiska i att vissa länder inte respekterar existerande konventioner. Trots att flertalet av världens länder, däribland Ryssland, har ratificerat konventionen om förbud mot kemiska vapen har nervgiftet novitjok använts mot politiska motståndare på ett mycket flagrant sätt. Att införa nya konventioner, som den föreslagna konventionen mot kärnvapen, och skapa efterlevnad av dessa hos auktoritära stater är en ännu större utmaning än att upprätthålla existerande konventioner.

18. Massförstörelsevapen, punkt 6 (SD)

av Björn Söder (SD), Roger Richthoff (SD) och Sara Gille (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:671 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 3 och
2020/21:677 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 24 och
avslår motionerna
2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 23,
2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 8, 16–19 och 21,
2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 8 och 26,
2020/21:3204 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 15 och 18,

2020/21:3444 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 7,
2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 11 och
2020/21:3743 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 5, 7, 9 och 10.

Ställningstagande

I maj 2017 släppte Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) en rapport om kärnvapen. I den konstateras det – utöver att Ryssland sedan ett antal år satsar på att förnya sina kärnvapen – att Ryssland uppvisar ett nytt förhållningssätt. Det nya är att Ryssland tydligt visar upp och hotar med sina vapen som en del av sitt säkerhets- och försvarspolitiska agerande. För Sverige blev detta tydligt redan påsken 2013 då Ryssland simulerade ett kärnvapenattack mot vårt territorium.

Sverigedemokraterna förespråkar avspänning och nedrustning av kärnvapen. Utifrån dagens säkerhetspolitiska läge gäller det att vara pragmatisk och realistisk och därför ser vi det som nödvändigt att åter få med denna aspekt i Sveriges säkerhetspolitiska planering och arbete.

Ryssland bygger flytande kärnkraftverk i Sankt Petersburg som bogseras genom Östersjön nära svenskt territorium för drift i Sibirien. Planen är att producera fler av dessa kraftverk. Tack vare norska påtryckningar har Ryssland beslutat att inte ladda dessa reaktorer i Sankt Petersburg, utan det görs istället i Murmansk. I Murmanskområdet återfinns baseringsområdena för ryska norra flottan som baserar sina reaktordrivna ubåtar där. Många av dessa ubåtar bär strategiska kärnvapen för att upprätthålla Rysslands andraslagsförmåga. Detta gör att det också finns omfattande lager av kärnvapen på Kolahalvön. De ryska reaktordrivna fartygen har haft flera haverier och bl.a. sjönk en reaktordriven ubåt utanför Norge 1989, år 2000 sjönk den reaktordrivna ubåten Kursk i Barents hav och 2011 brann det i en reaktordriven ubåt som normalt bär minst 16 kärnstridspetsar. Sedan 2018 genomför Ryssland även försök med reaktordrivna kryssningsrobotar och försöken misstänks ha lett till utsläpp av radioaktivitet.

En mer aktiv svensk politik på detta område där förebyggande åtgärder prioriteras och risker uppmärksammas är av vikt. Initiativ bör tas för att i samverkan med Sveriges grannländer påverka främst Ryssland och Belarus för att öka säkerheten när det gäller olika tillämpningar av kärnteknik.

19. Massförstörelsevapen, punkt 6 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 8, 16–19 och 21 samt
2020/21:3743 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 5, 7, 9 och 10 samt
avslår motionerna

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 23,
2020/21:671 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 3,
2020/21:677 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 24,
2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 8 och 26,
2020/21:3204 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 15 och 18,
2020/21:3444 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 7 och
2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 11.

Ställningstagande

I år är det 75 år sedan atombomberna fälldes över Hiroshima och Nagasaki. Men kärnvapen är fortfarande en viktig del i många länders försvarsdoktrin. Sverige har ett förflutet av aktivt arbete för nedrustning i allmänhet och kärnvapenavrustning i synnerhet. Genom Sveriges historia av militär alliansfrihet finns en unik röst som bör användas än tydligare för en global kärnvapenedrustning.

Natomedlemskapen splittrar Norden i kärnvapenfrågan. Den 24 oktober 2020 nåddes målet om 50 länder som hade ratificerat FN:s konvention om kärnvapenförbud, och den börjar därmed gälla efter 90 dagar, den 22 januari 2021. Detta är en stor framgång. Som självständig och militärt alliansfri stat bör Sverige självklart tillhöra de länder som signerar och ratificerar FN:s konvention om kärnvapenförbud.

Överenskommelser om kärnvapenfria zoner är ett av de allra mest effektiva verktygen mot kärnvapen och kärnvapenspridning. Om länder kan vara förvissade om att andra stater inte håller kärnvapen dämpar det viljan att skaffa egna. Stora delar av världen omfattas redan av kärnvapenfria zoner eller zoner fria från massförstörelsevapen. Det gäller exempelvis Latinamerika, Afrika, Centralasien och Antarktis.

Den globala upprustningen vad gäller kärnvapen är mycket illavarslande. Särskilt oroande är de misslyckade kärnvapensamtalen mellan USA och Nordkorea. Den spända relationen mellan Ryssland och Nato riskerar att bidra till en ökad tilltro till kärnvapnens avskräckande förmåga med upprustning och terrorbalans som följd. I sin årsbok för 2020 konstaterar fredsforskningsinstitutet Sipri att även om antalet kärnvapen minskar något i världen fortsätter alla stater som har kärnvapen att modernisera sina vapenarsenaler. Att USA och Ryssland, som tillsammans har 90 procent av alla kärnvapen, fortsätter att modernisera sina stridsspetsar skapar osäkerhet i omvärlden.

Ny start-avtalet som reglerar USA:s och Rysslands strategiska kärnvapen löper ut i februari 2021. Länderna har ännu inte lyckats nå en överenskommelse om förlängning. Sverige bör i sina bilaterala kontakter

verka för att avtalet förlängs. Det är också oroande att USA har valt att lämna INF-avtalet (Intermediate-Range Nuclear Forces Treaty) om ömsesidig kärnvapennedrustning med Ryssland. Sverige bör i sina bilaterala kontakter verka för ett nytt nedrustningsavtal motsvarande INF-avtalet.

Internationell säkerhet ska vila på folkrätt, samarbete och ett starkt globalt regelverk under FN:s ledning. I ljuset av den säkerhetspolitiska utvecklingen i världen blir FN:s avtal om förbud mot kärnvapen särskilt viktigt. Genom Sveriges historia av militär alliansfrihet finns en unik röst som bör användas än tydligare för en global kärnvapennedrustning.

20. Massförstörelsevapen, punkt 6 (KD)

av Lars Adaktusson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 23 och

2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 8 och 26 samt avslår motionerna

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 8, 16–19 och 21,

2020/21:671 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 3,

2020/21:677 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 24,

2020/21:3204 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 15 och 18,

2020/21:3444 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 7,

2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 11 och

2020/21:3743 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 5, 7, 9 och 10.

Ställningstagande

Nya tider kräver nya frågor på den internationella agendan. I takt med den tekniska utvecklingen förändras också krigföringen och de säkerhetspolitiska hoten. Teknisk utveckling är naturligtvis generellt något positivt, men det är uppenbart att det också kan medföra svåröverblickbara risker och konsekvenser. Man måste vara försiktig. Den artificiella intelligensens framväxt innebär stora möjligheter för vårt samhälle, men den leder exempelvis också till behovet av en FN-konvention som reglerar användande, spårbarhet, moraliska gränsdragningar och mänskligt ansvarsutkrävande när det gäller användande av dödliga autonoma vapen, s.k. mördarrobotar.

Särskilda yttranden

1. Natooption, punkt 4 (S, V, MP)

Kenneth G Forslund (S), Niklas Karlsson (S), Annika Strandhäll (S), Håkan Svenneling (V), Paula Holmqvist (S), Mattias Ottosson (S) och Janine Alm Ericson (MP) anför:

I de tre motionerna från Centern och Liberalerna som behandlas i beslutspunkten framgår tydligt att motionärernas uppfattning och syfte med motionerna är att Sverige ska gå med i Nato.

Det är alltså tydligt att de partier som utgör en majoritet i det här beslutet gör det utifrån helt motstridiga ståndpunkter. Moderaterna, Centern, Kristdemokraterna och Liberalerna anser att Sverige ska gå med i Nato. Sverigedemokraterna anser att Sverige inte ska gå med i Nato.

Att Moderaterna, Centern, Kristdemokraterna och Liberalerna vill använda en Natooption som ett steg mot Nato-medlemskap är uppenbart. Till sin hjälp tar de ett parti som inte vill gå med i Nato. Det är inte en stabil och trovärdig grund för en ändring av Sveriges säkerhetspolitiska linje.

Sverigedemokraterna vill ha ett mycket nära militärt samarbete med Finland och hävdar att en Natooption skulle undanröja eventuella hinder för det. Det finns dock inga som helst signaler från Finland om att en avsaknad av en uttalad svensk Natooption är ett problem i relationerna mellan våra båda länder.

2. Natooption, punkt 4 (SD)

Björn Söder (SD), Roger Richthoff (SD) och Sara Gille (SD) anför:

Vi anser att Sverige och Finland bör ingå ett försvarsförbund. Vi har inte ändrat uppfattning i frågan om ett svenskt medlemskap i Nato. Vi stödjer beslutet om ett tillkännagivande till regeringen om en Natooption.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner väckta med anledning av proposition 2020/21:30

2020/21:3743 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i sina bilaterala kontakter ska verka för att USA återansluter sig till Open Skies-avtalet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör lagstifta om ett förbud mot införande och transitering av kärnvapen på svenskt territorium samt följa upp att förbudet följs genom tillförlitliga kontrollmekanismer och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inte bör delta i vare sig Europeiska försvarsfonden eller Europeiska fredsfaciliteten och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i sina bilaterala kontakter bör verka för att Startavtalet förlängs och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i sina bilaterala kontakter bör verka för ett nytt nedrustningsavtal motsvarande INF-avtalet (Intermediate-Range Nuclear Forces) och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att alla samarbetsländer vid internationella insatser ska ha en handlingsplan för att genomföra FN:s resolution 1325 och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3747 av Pål Jonson m.fl. (M, KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett svenskt Natomedlemskap och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3749 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska söka medlemskap i Nato och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige likt Finland ska anta en Natooption så att det svensk-finska samarbetet kan utvecklas till sin fulla potential och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska bedriva gemensam operationsplanering med fler länder än Finland och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:219 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen konsekvent bör adressera de klimat- och miljörelaterade förändringarnas koppling till säkerhetspolitiken i Sveriges utrikespolitiska relationer och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:529 av Désirée Pethrus (KD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU:s försvarssamarbete Pesco fortsatt bör vara på en mellanstatlig nivå och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för ett fördjupat samarbete mellan Nato och EU och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om internationella fredsoperationer och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska stå utanför Nato och andra stormakters militärallianser och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige efter förmåga aktivt ska kunna delta i insatser inom ramen för FN och OSSE och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att internationella insatser där Sverige deltar ska åtnjuta tydliga mandat från FN:s säkerhetsråd och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:775 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att aktivt visa sitt stöd för självständiga länder som av Ryssland anses tillhöra dess intressesfär samt verka för att minska risken att en sådan sfär utvidgas i Sveriges närhet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1290 av Magdalena Schröder (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ansöka om medlemskap i Nato och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1470 av Annicka Engblom (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige snarast bör söka medlemskap i Nato och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1655 av Marta Obminska (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett framtida medlemskap i Nato och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1966 av Robert Hannah (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för skapandet av en FN-konvention om cyberkrigsföring och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1986 av Lars Hjalmered (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör söka medlemskap i Nato och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2279 av Sten Bergheden (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ansöka om medlemskap i Nato och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2660 av Lars Püss (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör söka medlemskap i Nato och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2740 av Fredrik Malm m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt ansöka om medlemskap i Nato och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som Natomedlem ska verka för att ett demokratikrav införs i Nato och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska bidra till både etablerade och nya insatser inom fredsfrämjande,

- säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet inom Nato, EU, FN och OSSE och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en långsiktig färdplan måste ingå i framtida EU-ledda militära interventioner och tillkännager detta för regeringen.
  13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska bidra till att stärka den transatlantiska länken och tillkännager detta för regeringen.
  17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att vetorätten i säkerhetsrådet begränsas och tillkännager detta för regeringen.
  23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att FN bör arbeta fram en konvention om användandet av artificiell intelligens och dödliga autonoma vapen och tillkännager detta för regeringen.
  25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fördjupa Sveriges samarbete med Nato och att verka för en svensk anslutning till försvarsalliansen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvars- och säkerhetspolitisk inriktning och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ansöka om medlemskap i försvarsalliansen Nato och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om internationella insatser och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2830 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fördjupa det regionala samarbetet mellan länderna i norra Europa och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att använda samarbetet mellan de nordeuropeiska länderna som bas för att integrera såväl likasinnade, exempelvis Storbritannien och Nederländerna, som stater i grannskapet vilka i dag står utanför EU och Nato och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fördjupa försvars- och säkerhetspolitiken i Europa och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta satsningar på Sveriges försvar bör ske och behovet av ett svenskt Natomedlemskap för att kunna möta säkerhetshotet från Ryssland och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2893 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ansöka om medlemskap i Nato och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2899 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en färdplan för ett svenskt Natomedlemskap och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2900 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om säkerhetspolitisk handlingsfrihet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3261 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla och fördjupa Sveriges försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten och om att Sverige ska söka medlemskap i Nato och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige likt Finland ska anta en Natooption så att det bilaterala svensk-finska samarbetet kan utvecklas till sin fulla potential och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatt internationellt ansvarstagande genom svenskt deltagande i internationella militära och civila insatser för att bidra till fred, långsiktig utveckling, demokrati och mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:170 av Yasmine Posio m.fl. (V):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i högre utsträckning bör prioritera arbetet med att förebygga väpnade konflikter och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i syfte att konkretisera arbetet med att förebygga väpnade internationella konflikter bör upprätta en heltäckande handlingsplan för ändamålet samt återkomma med ett förslag på hur arbetet ska organiseras på ett mer effektivt sätt och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta för att de nordiska och baltiska länderna ska gå före när det gäller normerande lagstiftning och internationella konventioner när det gäller användning av artificiell intelligens för militära syften och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen omgående bör signera FN:s avtal om förbud mot kärnvapen och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta för att Norden ska bli en kärnvapenfri zon och vidta nödvändiga åtgärder i linje med detta och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta för att Östersjön ska bli en kärnvapenfri zon och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta initiativ till en zon fri från massförstörelsevapen i Arktis och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska riva upp samförståndsavtalet om världlandsstöd med Nato och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta initiativ för en konvention för Arktis som innebär en demilitarisering av regionen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:671 av Björn Söder m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att internationella nedrustningsavtal som gynnar Ryssland och missgynnar demokratiska stater inte bör stödjas av Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:677 av Björn Söder m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ingå ett defensivt försvarsförbund med Finland och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det nordiska försvarssamarbetet inom ramen för Nordefco ska fördjupas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska stå utanför Nato eller stormakters militärallianser och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige efter förmåga aktivt ska kunna delta i insatser inom ramen för FN och OSSE och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att internationella militära insatser där Sverige deltar bör åtnjuta mandat från FN:s säkerhetsråd och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiativ bör tas för att i samverkan med Sveriges grannländer påverka främst Ryssland och Belarus för att öka säkerheten gällande olika tillämpningar av kärnteknik och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:877 av Roger Richthoff m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om internationella militära insatser och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1205 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om säkerhetspolitisk handlingsfrihet och ett eventuellt medlemskap i Nato och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1508 av Robert Hannah (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för skapandet av en FN-konvention om cyberkrigföring och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1625 av Laila Naraghi m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av instiftandet av en internationell konvention som förbjuder kärnvapen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1626 av Laila Naraghi m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta behovet av ett tillägg i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet som förbjuder införsel av kärnvapen i landet, likt den finska lagstiftningen, och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1703 av Mikael Damsgaard (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nordiskt försvarssamarbete och färdplan för svenskt Natomedlemskap och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1807 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sverige som pådrivare för global nedrustning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1881 av Joakim Järrebring och Aylin Fazelian (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett tillägg om förbud mot införsel av kärnvapen i Sverige i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1900 av Johan Büser och Gunilla Carlsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ytterligare bör intensifiera arbetet mot kärnvapen och överväga att underteckna förslaget om FN:s kärnvapenförbud och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2252 av Lars Hjälmered (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör söka medlemskap i Nato och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2259 av Sten Bergheden (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ansöka om medlemskap i Nato och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2551 av Mats Nordberg m.fl. (SD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige även fortsatt ska bidra kraftfullt till FN:s arbete för fred och säkerhet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2708 av Maria Gardfjell och Amanda Palmstierna (båda MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska fortsätta att driva på inom ramen för konventionen om vissa konventionella vapen för ett effektivt internationellt förbud mot dödliga autonoma vapensystem vilka är oförenliga med folkrättens krav och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s försvarssamarbete och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ansöka om medlemskap i försvarsalliansen Nato och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om internationella insatser och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska bidra till både etablerade och nya insatser inom fredsfrämjande, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet inom Nato, EU, FN och OSSE och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att verka för att EU utvecklar försvarskompetens inom asymmetrisk krigföring, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska bidra till att stärka den transatlantiska länken och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i FN fortsatt ska verka för att FN:s resolution 1325 med kraft aktualiseras för att se till att kvinnor får inflytande i fredsarbete och det planeringsarbete som görs efter ett fredsavtal och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att FN bör arbeta fram en konvention om användandet av artificiell intelligens och dödliga autonoma vapen och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fördjupa Sveriges samarbete med Nato och att verka för en svensk anslutning till försvarsalliansen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2942 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla och fördjupa Sveriges försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten och att Sverige ska söka medlemskap i Nato och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige likt Finland ska anta en Natooption så att det svensk-finska samarbetet kan utvecklas i sin fulla potential och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3010 av Lars Püss m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör söka medlemskap i Nato, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3040 av Annicka Engblom (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige snarast bör söka medlemskap i Nato och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3204 av Hans Wallmark m.fl. (M):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, i ljuset av förgiftningen av den ryske oppositionsledaren Aleksej Navalnyj, bör vara drivande för att konventioner och förbud gällande kemiska stridsmedel efterlevs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska arbeta för att finna nya former för internationell kontroll av Irans kärnteknologiprogram och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3207 av Jessika Roswall m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en säkerhetspolitisk bedömning av AI på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3240 av Fredrik Malm m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt ansöka om medlemskap i Nato och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som Natomedlem ska verka för att Natos demokratikrav tillämpas mer stringent och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3367 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett svenskt Natomedlemskap och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3444 av Pål Jonson m.fl. (M):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges roll i det internationella arbetet för att skapa nya lagar och regler som reglerar användandet av nya teknologier i modern krigföring och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den säkerhetspolitiska utvecklingen i närområdet och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett fördjupat nordiskt försvarssamarbete bortom fredstida förhållanden och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett fördjupat operativt nordiskt försvarssamarbete och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Natos roll för Europas säkerhet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges relation till Nato och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges utrikespolitiska linje ska inkludera ett svenskt Natomedlemskap och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges internationella fredsfrämjande insatser och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rustningskontroll och icke-spridning och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motioner som bereds förenklat**

Motion	Motionärer	Yrkanden
7. Motioner som bereds förenklat		
2019/20:529	Désirée Pethrus (KD)	4 och 5
2019/20:1290	Magdalena Schröder (M)	
2019/20:1470	Annicka Engblom (M)	
2019/20:1655	Marta Obminska (M)	
2019/20:1966	Robert Hannah (L)	
2019/20:1986	Lars Hjalmered (M)	
2019/20:2279	Sten Bergheden (M)	2
2019/20:2660	Lars Püss (M)	
2019/20:2893	Boriana Åberg (M)	
2019/20:2899	Edward Riedl (M)	
2019/20:2900	Edward Riedl (M)	
2020/21:1205	Edward Riedl (M)	
2020/21:1508	Robert Hannah (L)	
2020/21:1625	Laila Naraghi m.fl. (S)	
2020/21:1626	Laila Naraghi m.fl. (S)	
2020/21:1703	Mikael Damsgaard (M)	4
2020/21:1807	Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S)	
2020/21:1881	Joakim Järrebring och Aylin Fazelian (båda S)	
2020/21:1900	Johan Büser och Gunilla Carlsson (båda S)	
2020/21:2252	Lars Hjalmered (M)	
2020/21:2259	Sten Bergheden (M)	2
2020/21:2708	Maria Gardfjell och Amanda Palmstierna (båda MP)	2
2020/21:3010	Lars Püss m.fl. (M)	
2020/21:3040	Annicka Engblom (M)	
2020/21:3207	Jessika Roswall m.fl. (M)	4